KWARTALNIK

LEKARZ HOMEOPATA

Kwiecień 1932

Nr. 2.

Organ Towarzystwa Zwolenników Homeopatji Rzeczypospolitej Polskiej

TREŚĆ:

Prenumerata: roczna 4 zł., z przesyłką 5 zł. numer poj. 1 zł. z przesyłką 1 zł. 25 gr.

ADMINISTRACJA:
Warszawa, ul. Nowy Świat 16.
WYDAWCA:
Towarzystwo Zwolenników Homeopatji

„LEKARZ HOMEOPATA"

rok założenia 1902

wychodzi co kwartał.

KOMITET REDAKCYJNY:

Dr. med. St. Breyer (Kraków), lek.-dent. St. Blikle (Warszawa), Dr. med. K. Buczyński (Warszawa), Dr. med. H. Cyrkler (Warszawa), Dr. med. L. Dobrowolski (Warszawa), Dr. med. K. Gotlib (Warszawa), Dr. med. W. Hnatkiewicz (Warszawa) i Mag. farm. A. Puliński.

Redaktor nacz. Dr. L. Dobrowolski.

Warunki prenumeraty rocznej: w Polsce 4 zł.; z przesyłką 5 zł.; pojedyńczy numer 1 zł.; z przesyłką 1 zł. 25 gr. Członkowie Tow. Zwolenników Homeopatji otrzymują bezpłatnie.

W poczet członków Towarzystwa w myśl § 5 Statutu przyjmowane są osoby na zasadzie balotowania.
Wpisowe jednorazowo wynosi pięć złotych.
Składka roczna (członek rzeczywisty) 6 złotych.

Adres redakcji: Warszawa, Nowy Świat 16, tel. 690-96.

Adres administracji: Warszawa, Nowy Świat 16, tel. 623-44.

Tow. Zwol. Homeopatji.

1932. Avril Nr. 2.

MEDECIN - HOMEOPATHE

Organe officiel de la Société des adhérents d'homeopathie de la Pologne.

Revue fondée en 1902. Paraissant 4 fois par an.

Rédacteur en chef Dr. Lucien Dobrowolski.

Rédaction: Varsovie, rue Wronia 64 log. 2.

Administration: Varsovie rue Nowy-Świat 16, Société d'Homéopathie de la Pologne.

Abonnements: Pologne: Un an 5 zloty. Etranger: Un an: 1 dollar

SOMMAIRE:

Les revues „Médecin-Homéopathe" paraissent chaque année en quatre numéros; elles donnent le résumé des Actes officiels du Conseil d'Administration de la Société des adherents d'homéopathie de la Pologne, des Nouvelles du Monde medical, une Revue bibliographique.

Les numéros du „Medecin-Homeopathie" sont envoyés régulierement, à titre de réciprocité, à toutes les Revues homéopathiques du monde entier.

Infiltrationes tuberculosae

par le Dr. Hnatkiewicz.

L'auteur continuant son précédent article donne une très belle caracteristique de l'infiltration pneumonique spécifique, indiquant plusieurs signes caractéristiques pour faciliter lá diagnostic et ensuite donne la description plus détaillée de quelques observations.

I-er cas. Une jeune malade atteinte de la grippe aggravée par l'inflammation de la plevre. En ce qui concerne la thérapeutique, l'auteur indique premièrement le repos et les remèdes suivants: Sanguinaria can. 3x, Arsenic. jod. 5x, China 2x, Ammon. carb. 3x, Antim tart. 3, Ant. jod. 4. Apomorphinum 3 et plusieurs autres médicaments.

2-me cas. Est la description d'un cas de perityphlitis tuberculeux aggravé par l'infiltration de deux sommets. L'auteur a trouvé une tumeur dans la cavité ileo-caecale très douloureuse et provoquant dès la constipation. Il avait donné Calc. fluor. 3 Arsen. jod. 5x, Nux vomica 6 c. Lycopodium 3 et comme ungt. Arnica c. Belladonna. Peu a peu la tumeur a disparu donnant une grande surprise aux medecins alleopathes.

Matière medicale. Abrotanum.

par le Dr. H. Cyrkler.

Après avoir donné la notion caractéristique de la plante Artemisia Abrotanum l'auteur donne la description de l'action physiologique de l'Abrotanum.

Ensuite l'auteur en donne les indications principale suivantes:

1. Faim intense avec émaciation progressive, nausées d'estomac.
2. Rhumatisme, artrétisme.
3. Hemorrhages, anémie.
4. Dans les maladies fievreuse.
5. Dans les inflammations exudatives (pleuritis et peritonitis).

Ensuite l'auteur donne quelques comparaison avec Natrum muriaticum, Jodium, Tuberculinum, Kalium bichromicum et Sulphur.

Maladies de l'appåreil digestif et du coeur

par. le Dr. L. Dobrowolski.

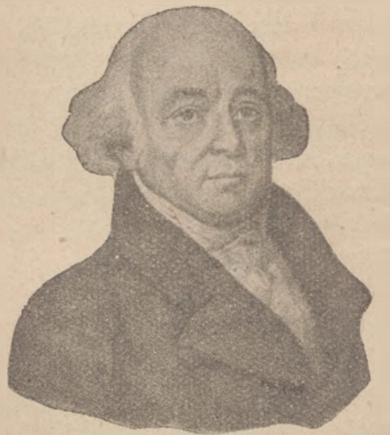
L'auteur donne la description presque de toutes les maladies de l'appareil digestif et du coeur et il décrit chaque maladie particulière d'une façon si abordable que chacun non seulement un médecin peut en tirer beaucoup d'informations qui sont groupées dans des limites très restreintes.

Chaque indice médicamenteux est précédé d'une courte notion quant à la cause de la maladie respectif, sa marche et la therapeutique relative.

Similia similibus curantur

Lekarz Homeopata

Nr. 2. 1932.

Dr. S. Hahnemann

„Gdy chodzi o sztukę ratowania życia, jest zbrodnią zaniedbać nauczenia się tej sztuki". *Hahnemann*

Dr. Med. JÓZEF DRZEWIECKI

Wspomnienie pośmiertne w 25-lecie Jego zgonu.

Dnia 14 kwietnia r. b. upływa 25 lat od zgonu ś. p. Dra Józefa Drzewieckiego, który w pełni sił i energji życiowej zginął od ręki zabójcy, osierocając nasze Tow. Zwol. Hom. i szczupłe grono lekarzy homeopatów.

Ś. p. Dr. Józef Drzewiecki urodził się w roku 1860-ym i dyplom lekarski otrzymał w 1885 roku w Uniwersytecie Warszawskim; w tymże roku został ordynatorem w klinice terapeutycznej wydziałowej U. W. przy szpitalu Ś-go Ducha.

Zaznajomiwszy się przypadkowo z homeopatją i dobroczynnemi jej skutkami na chorych, nie przeszedł nad nią do porządku dziennego, jak to robią dziesiątki i setki lekarzy, a żądny wiedzy przeprowadził gruntowne studja nad homeopatją teoretyczne i praktyczne w szpitalach Paryżu i Londynu. Po powrocie do kraju rozpoczął prak-

tykę lekarską i odrazu dał się poznać szerszej publiczności jako zdolny lekarz i znakomity dyagnosta. Rozwinąwszy rozległą praktykę, założył Towarzystwo Zw. Hom. oraz Aptekę homeopatyczną przy pomocy dobrych ludzi i wiernych swoich pacjentów. W tej wielkiej pracy dla dobra chorych, nie zaniedbał jednak ś. p. Dr. Drzewiecki pracy naukowej, pomieszczając swe artykuły w pismach homeopatycznych jak „The Medical Record", „Journal Belge d'homoeopatie" i wielu innych.

Ś. p. Dr. Jozef Drzewiecki.

Napisał broszurę: „*O homeopatji*", która w swoim czasie narobiła dużo hałasu i wywołała namiętne repliki ze strony przedstawicieli medycyny oficjalnej. Następnie wydał podręcznik: „*Terapja homeopatyczna*", gdzie zobrazował ówczesny stan lecznictwa homeopatycznego zagranicą szczególniej w klinikach i szpitalach Ameryki i Anglji.

Redagował i zasilał swemi pracami pismo miesięczne: *„Lekarz Homeopata"* — w tym roku wznowione.

Będąc członkiem i korespondentem rozmaitych towarzystw i pism homeopatycznych zagranicznych starał się utrzymać kontakt z zagranicą wyjeżdżając co roku do Londynu, gdyż szczególnie ukochał kulturę angielską. Żaden międzynarodowy kongres homeopatów nie mógł się obejść bez niego: brał żywy i czynny udział w dyskusjach kongresu. Homeopatja w Polsce mogła się śmiało szczycić tak ze wszech miar niepowszednią i wszechstronną osobistością, której zaciasno było w domu i w swoim kraju.

Ś. p. Dr. Drzewiecki nie tylko rozwijał homeopatję czynem i słowem, — pracował jeszcze z wielkiem umiłowaniem nad t. zw. naukami hermetycznemi — astrologją i okkultyzmem: w tym celu zgromadził i zostawił po sobie rzadki i ciekawy księgozbiór złożony ze starych ksiąg alchemicznych. Na dwa dni przed zgonem na podstawie swego horoskopu astrologicznego przepowiedział grożące mu niebezpieczeństwo, które też przybrało formę realną, bo zginął śmiercią gwałtowną.

Była to indywidualność, jak się wyżej wyraziłem, oryginalna i nieprzeciętna, nie znosząca żadnego kompromisu. lecz ze wszech miar uczciwa, szlachetna i szczera, może czasem nieco szorstka, ale to tylko pozornie, gdyż w głębi duszy dobra i uczynna. Jako jego kolega uniwersytecki i przyjaciel dobrze go poznałem przez tyle lat obcowania z nim — w rozmaitych okolicznościach mego i jego życia i zachowałem w jak najlepszej pamięci ten okres, w którym szliśmy ramię w ramię po twardej i ciężkiej drodze pracy na polu homeopatji.

Na tem więc miejscu składam tem krótkiem pośmiertnem wspomnieniem mój głęboki hołd i cześć Cieniom Jego Świetlanym!

Dr. Wł. Hnatkiewicz.

DR. H. CYRKLER.

NAUKA O DZIAŁANIU LEKÓW HOMEOPATYCZNYCH
ABROTANUM. BOŻE DRZEWKO.

Roślina Artemisia Abrotanum (Bylica Boże drzewko) z rodziny roślin złożonych (compositae), rośnie dziko w południowej Europie i Małej Azji.

Ze świeżych liści, zebranych w lipcu lub sierpniu, przyrządza się essencję, zawierającą 1/6 część leku, w którym pierwiastkami działającemi są: abrotyna, olejek eteryczny i gorzka substancja; z essencji przyrządza się płynne rozcieńczenia na 60%-ym alkoholu, z których w praktyce stosowane zwykle bywają od D1 do D3 (1-e, 2-e i 3-e dziesiętne).

W klinice Abrotanum wypróbowany był z dobrym skutkiem, jako środek przeciw skrofułom, gruźlicy i przeciw gośćcowi (reumatyzmowi) z wybitną skłonnością do niedokrwistości i wyniszczenia organizmu wskutek upośledzenia przemiany materji i zaburzeń w trawieniu, gdzie działa, jako doskonały środek odżywczy i krwiotwórczy.

Przy skrofułach (zołzach) wskazanym jest u dzieci krnąbrnych i upartych, które chudną, pomimo dobrego apetytu, co widoczne bywa, zwłaszcza na nogach, przytem bladych i staro wyglądających. Dzieci takie miewają często uporczywą gorączkę, wskutek schorzeń gruczołów chłonnych oraz błon śluzowych, cierpią na osłabienie stawów i mięśni, wskutek czego źle chodzą i nie mogą trzymać głowy do góry, często zapadają na nieżyt (katar) kiszek, obrzmienie gruczołów krezkowych w jamie brzusznej, zanik tkanki tłuszczowej podskórnej oraz mięśni, cierpią na bezsenność, niepokój, lęk i uczucie wewnętrznego drżenia.

Przy gośćcu (reumatyzmie), artretyzmie i podagrze (dnie) wskazanym jest u osób podnieconych i skłonnych do rozdrażnienia, a przytem milczących i smutnych z osłabieniem umysłu, u których stawy są obrzmiałe, czerwone i stężałe z palącemi bólami

w stawach i kościach oraz z węzłami (złogami) podagrycznemi na rękach i nogach, w skórze miewają uczucie odrętwienia, kłucia i swędzenia, a w karku, potylicy, plecach, i w krzyżu bóle i osłabienie. Wszystkie wymienione cierpienia pogarszają się podczas słoty, mgły i od zimna i u wszystkich takich chorych we krwi i w moczu znajdujc się nadmiar kwasu moczowego lub moczanów.

Niekiedy wskutek stłumionej lub zamaskowanej dny występują zamiast bólów cierpienia rdzenia pacierzowego lub kiszek (jelit).

W chorobach krwi stosować należy Abrotanum przy niedokrwistości i blednicy u chorych, wyglądających blado i staro, wychudłych, cierpiących na bezsenność wskutek niepokoju i osłabienia systemu nerwowego oraz stawów; u kobiet, cierpiących na bóle w plecach i w krzyżu, wskutek chorób narządów płciowych, samogwałtu i w okresie zdrowienia, po ciężkich chorobach oraz przy zaburzeniach perjodów (miesiączkowych) w okresie dojrzewania płciowego u młodych dziewcząt, cierpiących na bóle w lewym jajniku, i na zaburzenia kiszkowe wskutek obecności pasorzytów, przyczem bywa naprzemian zaparcie stolca i biegunka.

U chłopców w okresie dojrzewania płciowego wskazanym jest Abrotanum przy krwotokach z nosa, jeżeli krew jest jasna i czerwona, a u osób dojrzałych przy krwawieniach hemoroidalnych z częstem parciem na stolec, przy biegunce krwawej oraz krwawieniu z pęcherza moczowego lub nerek po ustąpieniu bólów reumatycznych.

W chorobach gorączkowych stosować należy Abrotanum u chorych z długotrwałą gorączką, wyniszczającą organizm, u gruźlików i reumatyków, oraz u cierpiących na grypę lub na gorączkę żołądkową (gastryczną), połączoną z osłabieniem żołądka.

Wybitne działanie lecznicze wywiera Abrotanum na wysięki z błon surowiczych, zwłaszcza przy wysiękowem zapaleniu opłucnej z kłuciem w boku, przy gruźliczem lub przewlekłem wysiękowem zapaleniu otrzewnej, przy zajęciu gru-

źliczem gruczołów chłonnych krezkowych i zaotrzewnowych z wychudnięciem, niedokrwistością i stolcami gliniastemi lub tłuszczowemi (tabes mesaraica), przy wodniaku jąder (hydrocoele), zwłaszcza u dzieci, oraz przy reumatycznych wysiękach w stawach.

W cierpieniach narządów trawienia stosować należy Abrotanum u osób małokrwistych, narzekających na osłabienie czynności żołądka i jelit, na brak apetytu lub wilczy apetyt, niekiedy na długotrwałą gorączkę żołądkową lub na kurcze żołądka i uczucie, jakby żołądek pływał w wodzie, na biegunkę, naprzemian z zaparciem stolca oraz na hemoroidy krwawiące.

Wreszcie przy cierpieniach skóry wskazanem bywa Abrotanum u chorych z bladą skórą, pozbawioną tkanki tłuszczowej podskórnej u osób małokrwistych, którzy odczuwają ziębienie, drętwienie i kłucie w skórze, zwłaszcza w końcach palców rąk i nóg z częstemi odzięblinami takowych podczas chłodnej pory roku, niekiedy z pękaniem skóry; u wycieńczonych osób leczy również odleżyny skóry, krwiaki gąbczaste czyli grzybowate oraz gangrenę starczą.

Jako charakterystyczne własności Abrotanum wymienić należy leczenie t. zw. cierpień zastępczych, mianowicie: gdy po zniknięciu hemorojdów (guzów krwawnicowych) występują krwawienia z nosa lub z nerek, a po ustąpieniu bólów artretycznych — zaburzenia ze strony rdzenia pacierzowego (zapalenie), wysiękowe zapalenie opłucnej lub zapalenie błony śluzowej kiszek.

Jako objawy kierownicze wymienić należy: konstytucję skrofuliczną i reumatyczną, wyniszczenie organizmu w okresie zdrowienia; małokrwistość i ogólne osłabienie, zwłaszcza u dzieci; bezsenność, niepokój, wewnętrzne nerwowe podniecenie; ogólne wychudnienie, pomimo dobrego apetytu, zwłaszcza nóg; długotrwałą wyniszczającą gorączkę z zanikiem tkanki tłuszczowej podskórnej u dzieci; choroby zastępcze (reumatyzm po zniknięciu hemorojdów) oraz pogorszenie cierpień od wilgoci, zimna i mgły.

Zewnętrznie stosować można Abrotanum w roztczynie z wodą lub alkoholem, lub w roztarciu z waseliną w postaci maści (1 : 10) przy odzięblinach, owrzodzeniu skóry i zapaleniu stawów.

Odróżniać należy konstytucję Abrotanum od takowej przy Natrum muriaticum (płaczliwość, przygnębienie, wycieńczenie, melancholja, rozpacz, ból głowy, jakby od uderzania młoteczkami w głowie, zawrót wskutek osłabienia, pociąg do pokarmów słonych, pragnienie i suchość błon śluzowych oraz bicie serca, podobne do trzepotania skrzydłami ptaka); przy wychudnieniu, pomimo dobrego apetytu, odróżnić od Jodum (wilczy apetyt u brunetów, szybko rosnących limfatycznych, skrofulicznych, gruźliczych lub kiłowych z powiększonemi gruczołami, odczuwających pogorszenie od ciepła i w ciepłym pokoju oraz ulgę przy chodzeniu podczas chłodu i po jedzeniu), od Tuberculinum (wychudnięnie, osłabienie ogólne, skłonność do pocenia się, zwłaszcza w nocy, gorączka, skłonność do przeziębień, katary wszystkich błon śluzowych z częstemi nawrotami, stały katar nosa z obrzmieniem migdałów, brak apetytu, język koloru poziomkowego, rozmaite wyrzuty na skórze z nawrotami, nocne moczenie w łóżku, gruźlica we wszystkich tkankach i narządach, bezsenność, podniecenie i neurastenja), od Kalium bichromicum (konstytucja skrofuliczna, reumatyczna lub kiłowa u dzieci otyłych, blondynów lub u starszych chudych, skłonnych do katarów błon śluzowych z lepką, ciągnącą się żółto-zieloną wydzieliną, do częstych przeziębień z bólami reumatycznemi, przeskakującemi z jednego miejsca na drugie, pogarszającymi się od suchego zimna, w nocy, nad ranem lub po spożyciu mięsa i piwa oraz zmniejszającymi się na świeżem powietrzu i od ciepła), wreszcie od Sulfur (konstytucja skrofuliczna, gruźlicza, kamicowa, skłonność do przewlekłej gorączki z wycieńczeniem organizmu i do przewlekłych chorób, chód pochylony i zgarbiony wskutek osłabienia mięśni grzbietu i pleców; skóra brudna, szorstka z wyrzutami, wydzielająca przykry zapach, który od mycia nie ustępuje, przytem wstręt do mycia).

Dr. WŁ. HNATKIEWICZ.

NACIECZENIA GRUŹLICZE (INFILTRATIONES TUBERCULOSAE) I ULECZALNOŚĆ TAKOWYCH ŚRODKAMI HOMEOPATYCZNEMI.

I.

W poprzednim moim artykule (kwartalnik — Lekarz homeopata — Nr. 1) mówiąc o powikłaniach po zapaleniu płuc wymieniłem *nacieczenia gruźlicze*, które poznać możemy po tem, że ognisko się nie rozchodzi, a temperatura nie ustępuje, tylko się trzyma: rano i wieczorem do 37,°1—5—8, kaszel rozmaity, najczęściej suchy, wtedy męczący, ale bywa wilgotny, — chory miewa poty, apetyt mały, w miarę tego jak sprawa się przeciąga, występuje silne osłabienie i ciągła obawa, że się może rozwinąć gruźlica z jej następstwami szczególniej jeśli już dawniej chory miał porażenie wierzchołków płuc, powiększenie gruczołów lymfatycznych na szyi oraz oskrzelowych z temperaturą rano niekiedy, a wieczorem stale podwyższoną.

Taki właśnie ciężki i beznadziejny przypadek chcę poniżej opisać:

Dnia 23 października roku 1912-go zostałem wezwany do chorej p. Marji P. (obecnie p. Z.), z objawami Grypy.

Chora l. 21 d. moja pacjentka z chronicznem zapaleniem wierzchołków płuc i gruczołów wnękowych zapadła na objawy Grypy: wysoka temperatura do 39,5, silny kaszel, bóle w kończynach i silny ból głowy. 3-go dnia od początku choroby poniżej łopatki prawego płuca wystąpiło ognisko spore wielkości przekroju średniej pomarańczy, jednocześnie męczące kłucie, — kuracja swoista przeciw zapaleniu płuc złagodziła przebieg choroby, ale 7-go dnia kryzys nie nastąpił i ognisko pomimo stosowanych jak zwykle: Sanguin. canal. 3x, Arsenic. jod 5x Antim. torf 6., Carbo veget. 30 i t. d. nie chciało się rozchodzić, temperatura utrzymała się również i dochodziła do 38° wieczorem i nawet z kilkoma kreskami. Do tego przyłączyło się jescze suche zapalenie opłucnej z charakterystycznemi trzaskami

i kłuciem, które zaczęło zmieniać miejsce i podróżować po prawej i lewej opłucnej.

(Pleuritis sicca migrans).

Kilkakrotnie badana w tym okresie plwocina stwierdziła (wykazała) obecność prątków Kocha.

Zarówno ten przebieg zapalenia płuc jak i obecność prątków Kocha w plwocinie utwierdziło mię w przekonaniu, że mamy do czynienia z nacieczeniem gruźliczem *(Infiltratio tuberculosa).*

Taki stan rzeczy trwał koło 2-ch miesięcy, aż przy końcu grudnia tegoż roku (1912-go) wystąpiło znów podwyższenie temperatury do 39.5 i wyżej oraz nowe ogniska zapalne tuż pod poprzednim, w prawem płucu. Zaniepokojony tem nowem powikłaniem, oświadczyłem rodzinie, że stan chorej jest bardzo ciężki, nawet beznadziejny i uważam za wysoce wskazany wyjazd do Sanathorjum dla chorych piersiowych t. j. do Rudki, ale przed tem chciałbym się naradzić z kolegą, — sądzę, że i on będzie tego samego zdania, że jeszcze dobre powietrze może coś zrobić, mieszkanie bowiem chorej jedną stroną zwrócone na podwórze dużej posesji fabrycznej, mało zdawało się być odpowiedniem. Na naradę wezwałem ś. p. Dra Adama Chełmońskiego, który zgodził się ze mną w zupełności i jednocześnie oświadczył, żeby to zrobić jak najprędzej, gdyż ten wypadek należy do najcięższych i nie rokuje chorej dłużej życia jak 2—3 miesiące. W następną wizytę przyniosłem już ze sobą szemat dla Sanatorjum, z wypisanym na niem przebiegiem choroby mojej pacjentki. Wtedy matka chorej oświadczyła mi, że bardzo żałuję i cierpi nad tem, ale nie będzie mogła oddać córki do Rudki z braku odpowiednich stałych funduszów, przeto dalszą kurację znów mi powierza i prosi mię chorej nie opuszczać. Wtem ciężkiem dla mnie położeniu, błysnęła mi myśl oryginalna, czyby nie spróbować werandowania tu, w jej mieszkaniu — jest to rzecz wysoce może ryzykowna z uwagi na ten pleuryt migrujący, (zapalenie opłucnej), żeby wdychając ostre mroźne powietrze nie stał się wysiękowym, tembardziej że mro-

zy w tym roku dochodziły do — 10—16 i wyżej, i mogłyby być rozmaite dla chorej i dla nas niespodzianki.

Jakoż otrzymawszy zgodę i aprobatę na mój projekt, koło połowy stycznia (roku 1913-go) ufni w zwycięstwo nasze, zaczęliśmy werandowanie począwszy od 15 min. co 2—3 dni dodając po 15 minut. i tak doszliśmy do 3-ch godzin dziennie (od 12 do 3 p. p.). Okna frontowe pokoju chorej były zwrócone na południo-zachód, na dwa ogrody, — powietrza jak na Warszawę dosyć a i słońce też zaglądało w okna. Już po 2-ch tygodniach werandowania zauważyłem u chorej samopoczucie lepsze, łaknienie też się poprawiło i nadzieja powrotu do zdrowia wróciła. Objektywnie stwierdziłem małe zwężanie się obszaru ognisk zapalnych, co mnie wysoce ucieszyło, a w ciągu następnych 4-ch tygodni ogniska powoli, ale stale zaczęły się zwężać dośrodkowo aż nareszcie nie zostało z nich najmniejszego śladu, co wykazało opukiwanie płuc Kiedy się zaczęły szarugi: odwilż, deszcz ze śniegiem i wiatry, kazałem przerwać werandowanie i zaczekać do jasnej i suchej pogody, tembardziej że ono (werandowanie) zrobiło swoje i życie chorej uratowało, gdyż oba nacieczenia ogniskowe rozeszły się: do rozmiękczenia serowatego nie doszło i kawerny się nie utworzyły, — równie i pleuryt migrujący suchy też zniknął i więcej się nie powtarzał.

Środki homeopatyczne, które mogły mieć wpływ dodatni na te nacieczenia ogniskowe, a stosowane w tej całej kuracji były następujące:

1. *Sanguinaria canad.* 3x — 4x jeden z b. ważnych i głównych środków, szczególniej jeśli jest duszność, bóle w klatce piersiowej, a ogniskiem zajęta jest prawa centralna część płuca w chronicznym zapaleniu płuc.

2. *Arsenicum jodat* 5x — 4x, jako główny środek przy chron. zapaleniu płuc i ogólnem osłabieniu.

3. *Calcar. jodat* 3x, dla wessania się ogniska, jeśli jest podłoże skrofuliczne i gruczoły lymfatyczne powiększone.

4. *Jodium* 3x — 4x dla ułatwienia się wessania się wysięku ogniskowego — chory bardzo wychudzony.

5. Również *Kal. hydrojod.* 3x aquos.

6. *Stannum jod* 3x — 4x dla wessania się wysięku ogniskowego i poprawy psychiki chorych, którzy tracą wiarę w swoje wyzdrowienie.

7. *Carbo-veget* 15—30 w chronicz zapaleniu płuc, kiedy serce osłabione i jest sinica.

8. *China* 2x — 3x przy silnem osłabieniu i gorączce hektycznej.

9. *Ammon. carbon.* 3x dla uspokojenia i wzmocnienia serca.

10. *Antimon. jod.* 3x — 4x przy duszności i rzężeniach w płucach.

11. *Antimon. tart.* 3 — 6 i 4x również przy rzężeniach w płucach, dla rezolucji.

12. *Apomorphin.* 3 — 6 to samo przy rzężeniach w płucach.

Na bóle i kłucie przy suchym pełzającym pleurycie (Pleuritis sicca migrans) stosowano:

Bryonia 3x — 2x, Asclepias tuberos. 3x — 2x oraz Kali carbon. 6 — 12 naprzemian z innemi środkami jak Arsenic jod, Stannum jod. etc. równie kompressy z ciepł. wody pod ceratką i wcieranie maści Bryonia. Aby nieco złagodzić wysoką temperaturę stosowałem do popijania:

Baptisia 2x — 15 krop. na 1/2 szkl. wody przegot. co 1/4 — 1/2 godz. po łyżeczce zależnie od wysokości temperatury. Równie *China* 3x — 3 razy dziennie po 5 pig. lub kropel przez kilka dni. Następnie dawałem *Eucalyptus gl.* 2x — 2—3 razy dziennie po 5 kropel, zmieniając te środki co tydzień lub co 10 dni, aby organizm mógł zawsze z korzyścią reagować na nie.

Jako środek reakcyjny i na konstytucję stosowałem *Tuberculinum* 100. 1 raz dziennie po 5 pig. lub kropel co 10 dni lub nawet co 2 tygodnie.

Pacjentka moja, której poświęciłem tyle miejsca na opisanie tego ciężkiego jej stanu zdrowia, do tej pory, już lat 20, cieszy się zupełnem zdrowiem, — chyba oddech zaostrzony i nieco rozedmy płuc świadczą o przebytej sprawie chorobowej! 2 razy wychodziła za mąż, drugi mąż gruźlik,

z którym żyła 3 lata i ma córkę, szczęśliwie złego wpływu na jej zdrowie nie wywarł, jeśli już 3 lata po jego śmierci, dotąd czuje się zupełnie dobrze, pracuje jako urzędniczka, 7 godzin dziennie, może trochę już jest zmęczona tą pracą ale nasze środki wzmacniające system nerwowy i mózg, rychło poprawiają jej niedyspozycję i pozwalają znów pracę kontynuować.

Rozpatrując ten wysoce ciekawy i nader rzadki przypadek choroby mojej pacjentki nie możemy nie przyznać, że środki homeopatyczne kierując się symptomatami i objawami fizykalnemi, a stosowane z wielką rozwagą i drobiazgowością nie zdołały jednak usunąć tych dużych nacieczeń gruźliczych bezwarunkowo śmiertelnych, gdyż na to żadnych pewnych środków nie posiada ani homeopatja, ani medycyna oficjalna.

Nie mogły nasze środki usunąć tych ognisk, to prawda, jednak stwierdzić trzeba z całą pewnością, że przebieg choroby złagodziły, usuwając rozmaite niepokojące objawy, jak kaszel męczący, bóle pleurytyczne, gorączkę wysoką, że wreszcie zatrzymały ciężki proces chorobowy i nie dopuściły do utworzenia się kawern, a więc nie dopuściły do powstania t. zw. suchot galopujących *(Phtihis floridu).*

W tym to stanie wysoce niepokojącym o los dalszy naszej pacjentki rozpoczęliśmy *werandowanie,* które, podkreślam to z naciskiem, w prędkim czasie zmieniło warunki lokalne dla ognisk i dla całego organizmu: dopływ czystego świeżego zimnego powietrza zmusił chorą do częstego oddychania — lepszego przewietrzania płuc i utleniania się krwi, co pozwoliło organizmowi zwyciężyć nad niszczycielską pracą prątków Kocha i przywrócić normalną działalność płuc.

II.

Drugi przypadek wyleczenia nacieczenia gruźliczego *w okolicy kiszki ślepej* (Perithyphlitis tuberculosa) dotyczy d. mego pacjenta z chronicznem zagęszczeniem wierzchołków płuc:

P. Romuald Sz. l. 25 zgłosił się do mnie dnia 19 czerwca 1926-go roku z powodu bólów w okolicy kiszki ślepej

przy wysiłkach: jak podnoszenie ciężaru, przy kaszlu, kichnięciu i t. d., oraz przy chodzeniu i stąpaniu po schodach.

Przy oględzinach znalazłem w prawem podbrzuszu w okolicy kiszki ślepej guz *wielkości 2-ch dużych palców*. Zgrubienie powyższe jest ruchome i bolesne na dotyk, brzuch wzdęty wskutek dużej ilości wiatrów w grubej kiszce, przy tem zaparcie stolca nawykowe; *zaleciłem: Calc.* fluor. 6, Arsenic jod. 5x i N. vom 6 c. Lycopodm. 30, brać co 1½ godziny naprzemian to szufelkę proszku to 6 pig. (9 razy dz. Jednocześnie *Tuberculinum 100.* 1 r. dz. po 6 pig. co tydzień, jako środek reakcyjny i na konstytucję. *Zewnętrznie:* smarowanie maścią lekko: *Arnica c. Bellad.* oraz kompressy z ciepłej wody pod ceratką 1—2 razy dziennie, na brzuch pas flanelowy przy wychodzeniu na ulicę.

Dnia 3/VII lipca: Stan lepszy: — w guzie bólów niema ani na dotyk ani sam chory nie odczuwa. Guz zmniejszył się o *połowę*. Stolec lepszy — w brzuchu guzów mniej.

Zaleciłem: Corduns mar. 2x 3 razy dziennie po 5 kropel w ciepł. wodzie przed jedzeniem. W ciągu dnia: Calc. fluor. 12, Arsenic jod 5x i N. vom. 4x c. Lycopod. 30. brać co 1½ godziny naprzem. (9 r. dz.)

Zewnętrznie kontynuować to samo: kompressy 1 r. dz.

Dnia 14/VIII sierpnia: Guz w okolicy kiszki ślepej *wessał się* i po nim nie zostało śladu. Przy wypuku i przy palpacji okolicy k. ślepej ani guza ani bólu nie wyczuwa się. Od kilku dni chory ma krwioplucie (Haemoptoe) krew jasna i zmięszana z plwociną:

Zaleciłem: Millefolium 2x dil. 3—4 razy dz. po 5 kr. orab Arnica 3x, Bryonia 3x c. Ipcc. i Phosphor 6. S co godzinę lub co 1½ po 6 p.

Na wessanie się wysięku wpływ dodatni miały tylko: Arsenic. jod 5x i Cal. fluor 6—12, oraz Tuberculinum 100, jako środek na konstytucję. N. vom. 6 — 4x c. Lycopolium 30: na poprawę trawienia oraz uregulowanie stolca. Środki: Millefolium 2x, Phosphor, Arnica i Brvoni c. Ipecc zalecone były dla usunięcia krwioplucia i dla poprawy choroby płucnej. Po ostatniej konsultacji miałem chorego w swej

opiece conajmniej w ciągu roku i przy oględzinach każdorazowych ani nacieczenia gruźliczego, ani bólów w okolicy kiszki ślepej stwierdzić nie mogłem.

Przypadek powyżej przytoczony był leczony, a właściwie obserwowany w Kasie Chorych i w końcu na naradzie złożonej z 3-ch lekarzy oświadczono choremu, że nic mu pomódz nie mogą: operacja dla niego jest bardzo ryzykowna i konsekwencyj takowej przewidzieć nie można, — przeto na razie żadnej konkretnej porady udzielić nie mogą. Wtedy to, usłyszawszy dla siebie tak smutny wyrok zgłosił się domnie, tembardziej, że ja go już nieraz ratowałem i zawsze z dobrym skutkiem dla niego.

Przypadek niniejszy ważny raz — dla tego, że należy do stanów gruźliczych, a powtóre, że należy do kategorji t. zw. chorób chirurgicznych, — a więc jak w jednym tak w drugim wypadku homeopatja usunąwszy nacieczenie gruźlicze święci zupełny swój tryumf.

Nawiasem wspomnę, że chory na moje zlecenie udał się do Kasy Chorych aby się przedstawić w tym odmiennym stanie lekarzowi, który go przedtem miał w swojej opiece. Lekarz wysoce się zdziwił, ale musiał przyznać, że jest zdrów, zademonstrował go swoim kolegom i nawet zaproponował zwrot kosztów kuracji, na co chory chętnie się zgodził i podług rachunku kwotę należną otrzymał.

Dr. L. DOBROWOLSKI.

CHOROBY SERCA I NACZYŃ KRWIONOŚNYCH

ZAPALENIE WORKA SERCOWEGO CZYLI OSIERDZIA (PERICARDITIS).

Przyczyny: Przeważnie stany zapalne sąsiednich narządów (zapalenie opłucnej, płuc), przez bezpośrednie sąsiedztwo przechodzą na worek osierdziowy, ostry reumatyzm stawowy, który prawie jako reguła, daje początek schorzeniom sercowym, ropnie migdałków, zęby próchnicowe.

Objawy: Z początku dość znaczna gorączka, połączona z nieprawidłowym biciem serca, odczuwanym jako silne bicie, trwoga, niepokój i lęk. W okolicy serca występuje wyraźny kłująco-gniotący ból. Dokładne rozpoznanie wymaga szczegółowego zbadania lekarskiego, które wykazuje: powiększenie stłumienia w okolicy serca, uderzenie koniuszkowe b. słabe, względnie nie wyczuwalne zupełnie, wreszcie wyraźne objawy tarcia, tony ciche, tętno szybkie i duszność.

Leczenie: ograniczyć do minimum wszelkie wysiłki fizyczne, djeta przeważnie jarzynowo-owocowa. W pierwszym okresie: gorączka, niepokój, duszność, bóle, obawa śmierci — *Aconitum* 6D co godzinę.

Apis 6D co 2 godziny przy ostrym, względnie chronicznym wysięku, zwłaszcza przy reumatyzmie. Tętno przyspieszone, pełne, dość dobrze napięte. Silny kłująco-palący ból w okolicy serca, promieniujący więcej na prawą stronę, duszność. Dreszcze z gorączką bez pragnienia.

Arsenicum alb 6D co 2 godziny: Silne bicie serca, nieprawidłowe, małe tętno, trwoga, obawa śmierci i niepokój, nie dający leżeć spokojnie. Gorączka z pragnieniem na zimne napoje. Zimne poty, duszność, sinica.

Bryonia 2D co 3 godziny przy silnym ucisku i kłującym bólu w sercu. Tętno dobrze napięte. Uczucie suchości,

pragnienia na ciepłe napoje, poty. Leżenie na sercu sprawia ulgę. Stolce suche i grube.

Cantharis 6D co 2 godziny. Uczucie palenia w sercu, wysięk, bicie serca, tętno małe nitkowate, choroby nerek i pęcherza.

Mercurius sol 6D co 4 godziny, ślinotok pocenie bez ulgi, mała gorączka, wysięk duży, gorzej w nocy.

Spigelia 6D co 2 godziny, kłucie w sercu połączone z uczuciem strachu, silna gorączka, bóle w sercu promieniujące do lewej ręki, nieprawidłowe tętno, znaczne podniecenie.

Veratrum alb 6D co 2 godziny, nieprawidłowości w skurczu serca, obawy porażenia, ucisk w piersiach, omdlenie. Zimny pot na czole. Tętno małe nitkowate, zimne nogi i ręce, wymioty i biegunka.

ZAPALENIE WSIERDZIA (ENDOCARDITIS).

Jest to zapalenie błony wewnętrznej powierzchni mięśni serca, jego zastawek i przedsionków.

Przyczyny: reumatyzm stawów, lub też przeniesienie innego zarazka za pomocą krwi na wewnętrzną błonę serca.

Objawy: podwyższenie ciepłoty ciała, uczucie ucisku i kłucia w sercu z dusznością. W postaci dobrotliwej— reumatycznej objawy trwają kilka tygodni, pozostawiając po sobie nieuleczalne wady serca; w postaci złośliwej — septycznej, cierpienie przebiega dłużej, powodując owrzodzenia w sercu i często śmierć.

Leczenie: Usunięcie zropniałych migdałków, zębów próchniejących i innych ropni. Przykładanie worka z lodem lub zimnych okładów na serce przynosi ulgę.

Aconitum 6D co godzinę, tylko w pierwszych dniach, gdy istnieje silna gorączka, kłujące bóle, niepokój i lęk.

Cactus gr. 1D co 2 godziny, szybka działalność serca, rozszerzenie lewego przedsionka serca, bóle w sercu z uczuciem ściskania serca jakby ręką lub obręczą. Słabe nieprawidłowe tętno, szmery w sercu, silne uderzenie ko-

niuszkowe, wymioty krwawe, duszność, obfity pot po gorączce.

Camphora rubinis przy raptownej zapaści z nadzwyczajnym osłabieniem serca, dawać po 5 kropel na początku co 15 minut, po polepszeniu co 2 godziny, zwłaszcza przy dreszczach z zimną skórą.

Chinin arsen. co 2 godziny, przy groźnym stanie serca, po zapaleniu stawów, tętno dość słabe, drżące, bolesność kręgów, nerwobóle w twarzy, rękach lub udach, nocne pogorszenie, pragnienie.

Colchicum 4D co 2 godziny, kłucie i ściskanie w klatce piersiowej jak od zabandażowania. Słabe tony serca, napięcie tętna słabnie do 115-u uderzeń. Skóra gorąca do 39,6°, kończyny zimne. Obfita ilość moczu z dużą zawartością kwasu moczowego.

Jod 6D. Gorączka, dreszcze, zlewające poty, ściskanie w sercu, przyśpieszenie tętna, wychudzenie, kocie mruczenie.

Naja trip. 12D co 4 godziny przy stanach chronicznych, gdy cierpienie przeszło na zastawki serca, powodując wady sercowe z postępującem osłabieniem serca i obawie zapaści.

Phosphor 6D, co 4 godziny przy rozszerzeniu prawej komory serca, zastoju w płucach, szybkim, małym, miękkim tętnie, oraz przy zastoinowych objawach w wątrobie i nerkach.

Spigela 4D co godzinę, objawy jak przy zapaleniu worka sercowego, jako simillimum przy kłuciu w sercu.

Veratrum alb. 6D co kwadrans, przy raptownej zapaści wskutek osłabienia serca z zimnym potem na czole.

WADY SERCA (VITIA CORDIS).

P r z y c z y n y: Wyżej wymienione cierpienia sercowe doprowadzają do wytwarzania się zrostów i zwyrodnień zastawek sercowych, dając powód do zaburzeń w krążeniu krwi.

O b j a w y: w początkach są nieznaczne, bo niedomagania krążenia wyrównują się przerostem serca, następ-

nie, gdy przerost jest nadmierny, ujawnia się niepokój w sercu, ucisk, ból, kołatanie serca, zjawiają się ataki sercowe, połączone z dusznością, silnym biciem, krwiopluciem, przytem może występować sinica, obrzęk (wodna puchlina), chory słabnie jednocześnie ze stanem wyczerpania serca. U niektórych natomiast, są wady serca tak dobrze wyrównane, że nie dają prawie zupełnie znać o sobie.

Leczenie: Arsenicum 6D co 4 godziny, schorzenia zastawek serca, przewlekłe zapalenie mięśnia serca, obrzęki, rozedma płuc, zapalenie osierdzia, niepokój i obawa śmierci, duszność, pragnienie.

Cactus gr. 1D co 2 godziny, miękkie, słabe tętno, wrażenie jakby serce przestało bić, duszność, uczucie powolnego silnego ściskania serca lub drżenia serca przy wysiłku, zemdlenie.

Crataegus ox. (+) co 4 godziny, wady serca, przerost serca i rozszerzenie, duszność przy najmniejszym ruchu fizycznym, bezsenność, bóle w sercu, nieregularne tętno, raptowna zapaść, obrzęki.

Digitalis 2D co 4 godziny, nieprawidłowe tętno, przerywane, szybkie. Trwoga i bicie serca przy każdym ruchu, ogólne obrzęki, powiększenie wątroby, duszność, zblednięcie i osłabienie przy siadaniu.

Glonoini 6D co 2 godziny, szczególniej przy schorzeniu zastawek serca i tętniczych, zwłaszcza gdy przy leżeniu zjawia się chrapowaty lub dmuchający szmer w sercu, bóle w sercu, plecach i łopatkach.

Kalmia lat. 1D co 4 godziny, przerost serca i wady serca po reumatyzmie, obrzęki, słabe, miękkie lub wolne tętno, duszność. Bóle serca, promieniujące do brzucha i lewej ręki, drętwienie palców lewej ręki.

Naja trip. 12D co 4 godziny przy bólach w sercu i lewem ramieniu z osłabieniem i biciem serca.

Spigelia 6D co 4 godziny poczynające się wady serca, silne kłujące, świdrujące bóle w sercu i lewem ramieniu.

Spongia 4D co 4 godziny, przerost i szmery w sercu,

silne bicie serca z bólem, niepokój, trwoga, raptowna duszność w nocy.

DUSZNICA BOLESNA (ANGINA PECTORIS).

Przyczyny: cierpienia nerwów sercowych, miażdżyca tętnic wieńcowych serca, otłuszczenie serca, jego wady, artretyzm, stany zatrucia, zwłaszcza tytoniem (fałszywa dusznica) i alkoholem.

Objawy: charakterystyczne są napady silnego kłucia lub gwałtowne bóle, powtarzające się co pewien czas. Nagle pojawia się gniotący ból, uczucie palenia i ściskania w sercu, promieniujące do lewego ramienia, sięgając nawet do palców. Zjawia się przytem uczucie lęku śmiertelnego, powstaje duszność, kończyny chłodne, zimne poty, chory traci siły, blednie, tętno małe nieregularne. Chory boi się wprost ruszyć. Pomiędzy napadami chory, poza pewnym niepokojem powtórzenia się ataku, czuje się nie źle, ataki zwykle trwają po kilka minut lub dłużej i połączone są z dusznością.

Leczenie: w czasie napadu należy dawać choremu *Amylum nitrosum* ⊖ (może przepisać tylko lekarz) po 3 krople na chusteczkę do wąchania. Poza atakami i podczas napadów należy podawać:

Acidum hydrocyan. 3D, co kwadrans, przy ściskaniu w sercu, biciu serca, trwodze, kurczu rąk, słabem tętnie, padaczce.

Arsenicum 6D co kwadrans, przy upadku sił, strachu śmierci, słabym tętnie, niepokoju, pragnieniu.

Actea racemosa 6D co godzinę, przy silnym bólu podczas ataku i uczuciu jakby lewa ręka była przymocowana do tułowia w połączeniu z objawami reumatycznemi i nerwowemi.

Nux vomica 6D co 2 godziny, przy napadach kończących się odbijaniem i gazami.

Spigelia 6D co godznię, gdy ból wyraźnie idzie do lewej strony i występują pogorszenia przy ruchu i promieniowanie bólu do lewej ręki.

BICIE SERCA (PALPITATIO CORDIS).

Przyczyny: bardzo często mogą być one przejściowe, np. przy stanach podniecenia. Najczęściej zaś są one jednym z objawów organicznej sprawy w sercu, albo wreszcie mogą zależeć od innych schorzeń np. neurastenji, histerji, blednicy i t. p. nadużywania alkoholu, kawy lub tytoniu. Wszelkie sprawy bicia serca, nie połączone z jego schorzeniem, są charakteru nerwowego.

Objawy: napadowe przyśpieszenie tętna do 160—240 na minutę nagle występujące i szybko przemijające.

Leczenie: Aconitum 6D co pół godziny, przy biciu serca od przestrachu, niepokoju, pełne i twarde tętno.

Acidum phosp. 3D co 2 godziny, przewlekłe stany apatji i depresji po wyczerpujących cierpieniach.

Arsenicum album 6D co 4 godziny, przy biciu serca, zjawiającym się w nocy i nie dającym spać, niepokój i lęk.

Ferrum carbonicum 3D co 4 godziny, u osób małokrwistych przy zawrotach głowy i migrenie.

Pulsatilla 6D co 4 godziny, zwłaszcza u kobiet przy skłonności do płaczu i skąpych perjodach.

Kalium carbonicum 6D co 4 godziny, gdy bicie serca występuje z rana podczas ubierania się.

Spigelia 3D co 2 godziny, przy nieprawidłowym tętnie i gdy bicie serca wzmaga się przy nachylaniu się. Kończyny przytem bywają zwykle zimne, kłucie w sercu, promieniujące do lewej ręki.

Platina 6D co 4 godziny, przy istnieniu bólów podczas miesiączkowania, upławach i krwawieniach.

Veratrum alb. 6D co 4 godziny, bicie serca silne przy najmniejszym ruchu, przyczem zjawia się pot zimny na czole.

MIAŻDŻYCA CZYLI SKLEROSA TĘTNIC (ARTERIOSKLEROSA).

Przyczyny: mogą być z zatrucia zewnętrznego (alkoholem, tytoniem, ołowiem i t. p.), i wewnętrznego (artretyzm, cukrzyca, starość, przemęczenie, kiła, skaza moczanowa).

O b j a w y: ból i ucisk w piersiach, uczucie strachu. Tętnice przy ucisku twarde, pokręcone w swym przebiegu, wyraźnie pulsujące. Uderzenie koniuszkowe serca wzmożone, podnoszące.

L e c z e n i e: djeta przeważnie jarska, unikać kawy, herbaty, tytoniu, unikać parcia na stolec.

Ammonium jodatum 3D, zawroty głowy, osłabienie pamięci, bezsenność, przeczulenie, kaszel.

Arnica 6D co 4 godziny, kłucie w sercu i okolicy mostka, przyspieszone małe tętno, żylaki, ucisk w sercu.

Arsenicum jodatum 6D co 4 godziny, zwyrodnienie mięśnia sercowego, przejawiające się łatwo pobudliwym tętnem lub nieregularnem; pragnienie, wyczerpanie, obrzęki, rzężenia i kaszel.

Aurum met. 6D co 6 godzin, podwyższone ciśnienie krwi, wrażenie jakby serce przestawało bić na kilka sekund. Twarde lub przerywane tętno. Ogólna skleroza u starców, ból pod mostkiem i duszność przy chodzeniu, szum i zawrót głowy, przygnębienie (kiła).

Baryta carbonica 6D, starość, uczucie silnego bicia serca, wysokie ciśnienie krwi. Bicie serca wzmaga sie przy leżeniu na stronie lewej. zawrót głowy, dreszcze i gorąco.

Glonoinum 6D co 4 godziny, uderzenia krwi do głowy (zwłaszcza w okresie przekwitania u kobiet). Omdlenia, tętno twarde, dobrze napięte, wszędzie wyczuwalne tętnienia. Wrażliwość, ból głowy.

Plumbum jodatum 6D co 4 godziny, kurczowe zwężenie naczyń obwodowych, tętno około 40—50 uderzeń na minutę, bardzo twarde, przyspieszone. Przypływy krwi do serca, marskość nerek, zaparcie.

ŻYLAKI (VARICES).

P r z y c z y n y: guzy fijoletowo-czerwone na kończynach dolnych, występują przy długotrwałej ciężkiej pracy w pozycji stojącej, u kobiet powodem są obcisłe podwiązki, gorsety, sprawy organów płciowych, wreszcie zaparcie stolca, ciąża, choroby wątroby.

O b j a w y: czasem zjawia się uczucie zmęczenia

w nogach, może nieraz wystąpić krwawienie z pękniętego żylaka. Przy chronicznym zaś trwaniu mogą powstać t. zw. wrzody goleni, owrzodzenia trudno gojące się i obrzęki nóg wieczorem zwiększające się.

Leczenie: układać nogi na noc możliwie wysoko. Przykładać gorące, niegotowane mleko. Unikać mięsa i soli, dbać o regularne wypróżnienia, djeta przeważnie jarska.

Apis 6D co 4 godziny, przy kłujących bólach w nodze, i obrzęku, czasem swędzenie z ulgą od chłodu.

Arsenicum alb. 6D co 6 godzin, upadek sił, palący ból, wrażenie jakby gorąca woda krążyła w żyłach.

Calcium arsenicosum 4D co 8 godzin, działa na żyły nóg, usuwa objawy zapalne, wzmacnia serce.

Hamamelis virg 3D co 4 godziny, duża wrażliwość, uczucie rany, żylaki wszelkiego rodzaju, krwawienia.

Lachesis 8D co 6 godzin, zakaźne stany przy żylakach, pieczenie, fjoletowa skóra, wrażliwość na dotyk.

Pulsatilla 6D co 4 godziny, żylaki zapalne, nogi gorące obrzęknięte, zimne okłady przynoszą ulgę oraz ruch na świeżem powietrzu, a pogorszenie nocą, w łóżku i w spokoju.

Vipera 12D, co 8 godzin, silny obrzęk nóg z uczuciem jakby pękania żylaków. Gdy noga jest trzymana w górze, to bóle mniejsze, przy opuszczaniu, ból zjawia się nie do zniesienia, zapalenie żył.

Dr L. DOBROWOLSKI.

CHOROBY NARZĄDÓW TRAWIENIA.

ZAPALENIE JAMY USTNEJ I GARDZIELI (STOMATITIS ET PHARYNGITIS CATARRHALIS).

P r z y c z y n y: Wszelkiego rodzaju podrażnienia jamy ustnej i gardzieli, zwłaszcza gorące pożywienie i napoje; choroby zębów. Schorzenia, którym towarzyszy podwyższenie ciepłoty.

O b j a w y: Błona śluzowa jamy ust i gardzieli obrzękła, zaczerwieniona, jest suchą i gorącą. W dalszym przebiegu wydzielają się masy śluzowe, wskutek czego następuje utrudnienie żucia, zły smak w ustach i przykry oddech. Niekiedy nawet ślina wycieka z ust. Wreszcie, mogą tworzyć się pęcherzyki białawe na wargach i języku, na którym wytwarza się gruby, biały nalot, a niekiedy owrzodzenia.

L e c z e n i e: *Acidum nitricum* 6D co 4 godziny, przykry zapach z ust, ślina drażniąca, błona śluzowa obrzękła i owrzodziała, pęknięcia błony śluzowej w kątach (t. zw. zajady).

Argentum nitricum 6D co 4 godziny, wrażliwość dziąseł i łatwe ich krwawienie, przykry zapach z ust.

Arsen alb. 6D co 4 godziny, trudno gojące się, łatwo krwawiące dziąsła. Owrzodzenia w jamie ustnej, przytem suchość i piekące gorąco, metaliczny smak i silne pragnienie na zimne napoje.

Borax 3D co 2 godziny, usta bardzo gorące, suche i wrażliwe, gorzki smak. Owrzodzenia, które przy dotyku i jedzeniu krwawią. Owrzodzenia dziąseł, bolesność przy żuciu.

Lachesis 12D co 4 godziny, wyprysk na błonie śluzowej, pieczenie i zaczerwienienie, gangrena, przykry zapach z ust, obfita plwocina, błona śluzowa odchodzi w postaci płatów.

Mercurius cor. 6D co 3 godziny, metaliczny, gorzko-

słony smak w ustach. Gangrena. Chwianie się zębów. Ropienie dziąseł. Suchość i silne pragnienie. Dziąsła purpurowe, gąbczasto obrzęknięte.

Zewnętrznie: Echinacea Θ lub Hydrastis Θ 5 kropli na 1/4 szklanki wody do płukania.

ZAPALENIE MIGDAŁÓW (TONSILLITIS, ANGINA TONSILLARIS).

Przyczyny: Przeważnie przeziębienia, zwłaszcza wiosną i jesienią, prócz tego towarzyszy prawie wszystkim cierpieniom gorączkowym, o przebiegu ostrym (odra, szkarlatyna i t. p.)

Objawy: Powiększenie ciepłoty ciała, napadowe dreszcze, bóle głowy, szyji, utrudnione połykanie, ze stałym podrażnieniem. Język zazwyczaj obłożony, brak apetytu, wzmożone wydzielanie śliny, zaparcie stolca. Jeden, względnie oba migdałki obrzęknięte i zaczerwienione. Następnie sprawa cofa się lub dochodzi do ropienia; bywa nieraz nagłe polepszenie, gdy ropa, przez pęknięcie ropnia wypłynie nazewnątrz. Często pozostają migdałki stwardniałe i obrzęknięte; wskutek czego bywa mowa nosowa i trudność połykania.

Leczenie: *Aconitum* 3D, migdałki obrzęknięte i suche jak również i gardło, dreszcze, gorąca sucha skóra, silne pragnienie na zimną wodę.

Apis 3, migdałki żywo zaczerwienione, obrzęknięte, owrzodzenia migdałków i gardzieli, uczucie polepszenia od zimnego.

Belladonna 3, w początkach wskazana, przełyk błyszcząco suchy, czerwony. Pieczenie. Stałe odruchy łykania, uczucie kluski w gardle, uderzenia krwi do głowy, wysoka ciepłota.

Bromum 3, języczek wydłużony, chrypka, błona śluzowa obrzęknięta i migdały, łykanie nawet płynów utrudnione, co drugi dzień dreszcze.

Hepar sulf. 4, angina w okresie grożącego zropienia, (nizkie potencje np. 2C, przyspieszają zropienie), suchość w szyji, kłucie idące do ucha, obrzęk gruczołów naszyji.

Lachesis 6, angina poczynająca się przeważnie po stronie lewej, przechodzi na prawą. Szyja wewnątrz i zewnątrz obrzęknięta, bardzo wrażliwa, nie znosi nawet obecności koszuli, migdały i gardziel wprost purpurowe, łykanie płynów gorzej znoszone niż pożywienie stałe.

Mercurius jod. 3, suchość w gardle, ciągłe łykanie, język żółto obłożony z końcem czerwonym i odznaczającemi się brzegami. Migdałki powierzchownie zajęte, dużo śluzu.

Phytolacca 3, gardło prawie ciemno czerwone, migdałki obrzęknięte suche, przy łykaniu ból w uchu, niemożność łykać gorącego. Owrzodzenia na migdałkach, polepszenie od gorącego i w spokoju. Phytolacca Θ używa się przytem do płukania, 10 kropli na ¼ szklanki.

Silicea 6, obrzęk migdałków, z których wydziela się ropa, uczucie jakby szpilka siedziała w migdałku, utrudnione łykanie, polepszenie od ciepła.

ZAPALENIE PRYSZCZYKOWE (STOMATITIS APHTHOSA).

P r z y c z y n y: brak czystości, żucie tytoniu i obfite palenie. Zaburzenia przewodu pokarmowego, u kobiet podczas okresu miesiączkowania i połogu.

O b j a w y: tworzą się białe albo żółtawe plamy, otoczone ciemno różowym pasem. Występują przeważnie na brzegu i końcu języka, wargach, dziąsłach i podniebieniu.

L e c z e n i e: warunkiem pierwszym jest utrzymywanie wielkiej czystości w jamie ustnej, co do środków homeopatycznych patrz podane przy zapaleniu jamy ustnej i gardzieli.

ZAPALENIE WRZODZIEJĄCE (STOMACACE).

P r z y c z y n y: zatrucie organizmu ołowiem, fosforem, rtęcią. Przy cukrzycy. Przebywanie w niehygienicznych pomieszczeniach i złe odżywianie.

O b j a w y: zaczerwienienie, obrzęk, rozpulchnienie dziąseł, które b. łatwo krwawią; przytem wydzielają, cuch-

nące masy, otaczające jakby cienką warstwą dziąsła, wargi i język, jednocześnie jest b. silna wrażliwość. Obfite wydzielanie śluzu, obrzęk okolicznych gruczołów.

L e c z e n i e: płukać usta kilka razy dziennie, kalium chloricum (szczyptę na szklankę wody) lub wodą utlenioną łyżeczkę na ½ szklanki wody.

Mercurius cor. 4, przy podejrzeniu na schorzenia syfilityczne.

Acidum nitr. 6, wprost trupi zapach z ust., ślina drażniąca wargi, kłujące bóle i obrzęk dziąseł.

Hepar sul. 3, owrzodzenia na dziąsłach i w ustach z nadzwyczajną wrażliwością.

Kali chlor. 3, dziąsła łatwo krwawią, przykry zapach, obrzęk, owrzodzenia na szarym podłożu.

Kreosotum 4, gangrena, kwaśny smak,, czerwone, krwawiące wargi, ruszające się zęby.

Sepia 3, Silicea, 6 Staphisagria 3.

PLEŚNIAWKI (SOOR. STOMATOMYKOSIS).

P r z y c z y n y: gromadzenie się na błonie śluzowej jamy ustnej grzybka pleśnicy białawej (Saccharomyces), występującej najczęściej u noworodków w okresie ssania.

O b j a w y: wzmożenie ciepłoty błony śluzowej ust i silne bóle, będące przeszkodą w odżywianiu normalnem, rozwolnienie. Charakterystycznemi tworami są przytem: małe białe lub żółtawe wzniesienia ponad błoną śluzową, mogą pojawiać się nieraz na dużej przestrzeni, przechodząc czasem i na struny głosowe, powodując chrypkę i utrudnienie oddychania. Przy odpowiednim leczeniu i należytym utrzymywaniu czystości, wyleczenie następuje najdalej do 2-ch tygodni.

L e c z e n i e: *Acidum sulfuricum* 3D, lub *Hepar sulf.* 4D zewnętrznie do płukania 2 gramy Boraksu na ½ szklanki wody.

ZAPALENIE JĘZYKA (GLOSSITIS).

Przyczyny: jak przy zwykłym nieżycie.

Objawy: zaczerwienienie i obrzęk języka, który nieraz może się bardzo powiększyć, że wprost nie może pomieścić się w ustach. Błona śluzowa języka pokrywa się strupami i jest pomarszczona, wydzielając cuchnący śluz. Żucie i łykanie jest wprost niemożliwe. Czasem może nastąpić zejście śmiertelne na skutek uduszenia. Przy zejściu pomyślnem pozostają zgrubienia i stwardnienia na języku.

Leczenie: w początkach przy istniejącym bólu i zaczerwienieniu: *Belladonna* 4D, następnie *Mercurius cor.* 3. Przy ropieniu *Hepar sulf.* 3, następnie *Silicea* 6. Przy pozostałościach i zgrubieniach na języku Sulfur jod 3.

ZAPALENIE GRUCZOŁU PRZYUSZNEGO (ŚWINKA) (PAROTITIS).

Przyczyny: nie jest dokładnie wyświetlony zarazek, przeważnie zjawia się u osób młodych.

Objawy: w początkach zjawia się podwyższenie temperatury i zawrot głowy. W okolicy ucha (gruczołu przyusznego) przy bólach rozwija się obrzęk, jakby guz, przechodzący z przed ucha aż do szyji nieraz. Apetyt znika, język obłożony, obstrukcja. Katar gardzieli i bóle w uchu. Po kilku dniach obrzęk albo znika, albo dochodzi do zropienia względnie stwardnienia gruczołu. U osobników płciowo dojrzałych, występuje obrzęk jądra (u mężczyzn) lub jajnika i wargi na sromie (u kobiet).

Ciepłe względnie suche okłady. Wcieranie ciepłej oliwy. Podawanie świeżych soków owocowych.

Abrotanum 3, powiększenie gruczołu przyusznego i jądra, anemja, reumatyzm.

Baryta carb 6, przewlekający się obrzęk i stwardnienie gruczołu.

Ferrum phosp. 3, w początkach przy istnieniu wysokiej ciepłoty ciała.

Mercur cor. 6, silne piekące i kłujące bóle, zwłaszcza w nocy, pocenia nie przynoszące ulgi.

Phytolacca 3, gruczoły przyuszny i podszczękowe powiększone, gorące, silne osłabienie.

Pulsatilla 3, przyusznica obrzęknięta, gorąca, bolesna, zwłaszcza po szkarlatynie i odrze. Zapalenie jąder, dreszcze, niestrawność zwłaszcza po tłuszczach.

Rhus tox. 3, bolesne, gorące obrzmienie. Stwardnienie, ropienie, pieczenie.

RAK WODNY (NOMA).

Przyczyny: najczęściej występuje od 3 do 9 roku życia. Brak czystości, niedostateczne odżywienie i brak świeżego powietraza. Po ciężkich schorzeniach jak: ospa, szkarlatyna, odra.

Objawy: wzmożone wydzielanie śliny krwawej i cuchnącej, przyczem mamy gangrenowate zniszczenie policzka. Charakterystycznym jest zupełny brak bóli. Pojawia się czasem podwyższenie ciepłoty, ogólne osłabienie, zaburzenia trawienia. Skóra tułowia gorąca, na rękach i nogach zimna. Tętno słabe, nitkowate, silna gorączka, często zejście śmiertelne.

Leczenie: Najodpowiedniejszemi środkami będą: *Echinacea* Θ albo *Secale cor.* 3, następnie *Crotalus* 10, *Lachesis* 6, *Kreosot* 3, i *Carbo Veg.* 3, zewnętrznie płukać *Echinacea* Θ 1 część na 5 części wody, lub *Kali chloricum* 1/2 łyżeczki na szklankę wody.

BÓL ZĘBÓW.

ogólnie znany u dorosłych.

Aconitum 3, bóle pulsujące, silne podniecenie, zaczerwienienie i obrzęk przyszczękowy.

Belladonna 3, uczucie uderzenia krwi do głowy, świdrowanie w korzeniu zęba, ból pulsujący, pogorszenie po jedzeniu, nocą i w pozycji leżącej.

Coffea 4D, bóle wzmagające się przy żuciu, zimno przynosi ulgę, zwłaszcza u osób nerwowych.

Chamomilla 3D, promieniujące bóle od szczęki do ucha, nie do zniesienia w nocy, zwłaszcza przy ciepłym okryciu. Najwięcej odpowiedni środek u dzieci.

Mercurius cor. 3, łatwo krwawiące dziąsła, dużo śliny w ustach, poty nie przynoszące ulgi. Bóle świdrujące, kłujące, ciepło przynosi ulgę.

Pulsatilla 3, bóle dochodzące do ucha, intensywniejsze w cieple, z ulgą na powietrzu.

Staphisagria 3, bóle przy dużych zniszczeniach w tkance zęba, uldzie przy ściśnięciu zęba, pogorszeniu od zimna.

Schorzenia zębów u dzieci.

Aconitum 3, jak poprzednio.

Belladonna 3, pierwszy środek po poprzednim, przy podniesionej ciepłocie, uderzeniu do głowy, zaparciu.

Calcium carbonicum 3, przy opóźnionym wyrzynaniu się zębów u słabo rozwiniętych dzieci.

Chamomilla 3, gorąca skóra, krótki oddech, przykurcz członków.

Ignatia 3, gdy trudne zjawienie się zębów, powoduje wystąpienie kurczów.

Mercurius cor. 3, gdy utrudnione ząbkowanie daje powód do rozwolnienia silnego, obfitego w śluz.

CHOROBY ŻOŁĄDKA.

OSTRY NIEŻYT (KATAR) ŻOŁĄDKA (GASTRITIS ACUTA).

P r z y c z y n y: przeziębienie, przeładowanie żołądka pożywieniem trudno strawnym i tłustym, stany zdenerwowania i naprężenia nerwowego.

O b j a w y: utrata apetytu, bóle w okolicy dołka podsercowego, zwłaszcza wzmaga się ból przy ucisku, rozszerzenie żołądka. Język obłożony, niesmak, mdłości, wymioty, bóle głowy. Nieraz podwyższenie ciepłoty i żółtaczka.

L e c z e n i e: Unikać przejedzenia, mało palić, pościć kilka dni, odżywiając się przeważnie jarzynami, kleikami, kompotami. Przykładać ciepłe kompresy na brzuch.

Abies can. 3, słabość w dołku podsercowym, apetyt na ostre rzeczy, palenie w żołądku i kiszkach, wzdęcie, obstrukcja. Chęć stałego leżenia.

Acidum muriaticum 3, wargi, dziąsła obrzęknięte suche jak również i język, ślinotok, wstręt do mięsa. Wilczy apetyt, pragnienie. Ulga przy leżeniu na lewym boku.

Antimonum crud. 3, brak apetytu, pragnienie wieczorem i nocą, apetyt na kwasy. Język pokryty białym jak mleko nalotem, w spokoju lepiej.

Arsenicum alb. 6, ostry stan po zimnem pożywieniu, occie, konserwach, nieświeżych zwłaszcza.

Bryonia 3, okolica żołądka bardzo wrażliwa. Uczucie kamienia w żołądku po jedzeniu, pragnienie na duże ilości wody. Nadzwyczajna suchość błon śluzowych. Ciepłe napoje pogarszają.

Carbo veg. 6, przeładowanie żołądka, tłustym niestrawnym pożywieniem. Odbijanie kwaśne, złowonne. Pieczenie w żołądku, kurczowe bóle, zmuszające do zginania się. Niedomagania zjawiają się w 1/2 godziny po jedzeniu. Dużo gazów, odejście których sprawia ulgę.

Colocynthidis 3, ból żołądka i głowy. Język przerkwiony. Wilczy apetyt, silne bóle kurczowe w brzuchu, przyczem skurczenie się i ucisk brzucha przynoszą ulgę.

Ipecac. 3, mdłości i wymioty. Czysty język, dużo śluzu, czkawka, nieznaczne pragnienie.

Magnesia carbonica 3, nadmiar kwasów, apetyt na mięso, kwasy. Kwaśne odbijania.

Nux vomica 3, przy nadużyciu kawy, alkoholu, tytoniu. Kwaśny smak. Ciężar i ból w jakiś czas po jedzeniu. W kilka godzin po jedzeniu, wrażenie kamienia w żołądku. Brzuch wzdęty.

Phosphor 6, po nadużyciu alkoholu. Zaraz po jedzeniu uczucie głodu. Żądanie zimnych napoi, które po zagrzaniu się w żołądku, zostają zwymiotowane. Kurcze żołądka.

Pulsatilla 6, gdy katar żołądka, zjawia się po spożyciu tłustych pokarmów lub zepsutych.

PRZEWLEKŁY NIEŻYT ŻOŁĄDKA (GASTRITIS CHRONICA).

Przyczyny: dalsze następstwo ostrego, nadmierne jedzenie a zwłaszcza picie alkoholu, schorzenia serca i wątroby.

Objawy: Ból tępy w okolicy dołka podsercowego, wzmagający się przy ucisku i po jedzeniu. Brak apetytu, odbijanie, zgaga. Zarówno język jak i cała jama ustna, pokryte lepiącym śluzem, zwłaszcza z rana. Nieprzyjemny smak. Wzmożone wydzielanie śluzu. Obstrukcja, ew. lekkie rozwolnienie. Zniechęcenie. Zwiędły wygląd.

Leczenie: środki jak przy ostrym nieżycie, prócz tego środki następujące:

Natrium muriaticum 3, gorzki smak, ciśnienie w żołądku, odbijanie, zgaga, zaparcie.

Belladonna 3, przy silnych gniotących, albo piekących bólach w żołądku, puste odbijanie.

Calcium carbonicum 4D, przy odbijaniach pustych, albo odbijaniu zjedzonego. Pieczenie w żołądku. Kwaśne i gorzkie odbijania i wymioty, obstrukcja, skłonność do rozwolnień..

Sepia 3, zaburzenia żołądkowe i silne bóle u kobiet w okresie ciąży. Apetyt na kwasy.

Lycopodium 6, przy silnym zaparciu i wzdęciu brzucha i uczuciu ciężaru w żołądku zaraz po jedzeniu.

WRZÓD ŻOŁĄDKA (ULCUS VENTRICULI).

Przyczyny: uposledzony odpływ krwi, przy kurczliwym nadmiernie żołądku. Schorzenia płuc, serca, wątroby. Anemja, zaburzenia miesiączkowania. Blednica.

Objawy: ból tępy, zjawiający się na dokładnie określonym punkcie w dołku podsercowym, wzmagający się przy ucisku i po jedzeniu. Zgaga, kurcze żołądka, wymioty, czasem kwaśne, czasem tylko przyjętym pożywieniem. Krwawienia w żołądku, stąd wymioty krwawe, lub stolec jak sadze.

Leczenie: w zależności od przypadku, zupełny względnie częściowy spokój. Ścisła djeta, unikać soli, alkoholu, przypraw korzennych, gorących napoi. Przeważnie kaszki na wodzie, gotowane jaja. Dokładnie może podać lekarz, uwzględniając przypadek.

Argentum nitr. 6, pieczenie i ściskanie w żołądku. Chęć na słodycze i ser, wzdęcia; jeden z główniejszych środków przy wrzodzie okrągłym żołądka.

Arsenicum alb. 6, piekące bole, żołądek szczególnie wrażliwy. Najmniejsze pożywienie powoduje bóle, silne pragnienie, zgaga, wymioty. Ulga od ciepła.

Belladonna 3, wstręt do mięsa i mleka. Kurczowy ból w dołku podsercowym, silne pragnienie na zimną wodę, wrażenie jakby żołądek był ręką ściśnięty. Rozwolnienie.

Calcaria carbonica 3, nadkwaśność, w dołku podsercowym nadzwyczajna wrażliwość, apetyt na jaja, słodycze, słone pokarmy, ulga przy leżeniu na brzuchu, silna zgaga.

Geranium mac. 3, wrzód żołądka, obfite wydzielanie śliny, krwawe wymioty.

Kali bichromicum 3, ochota na pożywienie gorzkie, kwaśne i piwo, ciężar w żołądku zaraz po jedzeniu. Język bardzo obłożony, wykazuje wyciski zębów. Wymioty podczas których zjawia się piekący ból. Ulga od ciepła i jedzenia.

Lycopodium 6, zwiędły wygląd, wstręt do chleba. Nieznaczna ilość pokarmów powoduje przepełnienie. Apetyt na słodycze, ciepłe napoje i pokarmy, pragnienie. Zwykle przy chronicznych owrzodzeniach żołądka wskazany, zwłaszcza gdy mamy duże wzdęcie.

Petroleum 3, niestrawność nerwowa. Silne z mdłościami i wymiotami bóle w dołku podsercowym, promieniujące do klatki piersiowej. Uczucie głodu zaraz po wypróżnieniu, kwaśne odbijania. Ulga od ciepła i przy zgięciu do przodu.

KURCZE ŻOŁĄDKA (GASTRALGIA).

Objawy: pod kurczami żołądka rozumiemy, nadzwyczaj silne, bądź to piekące, bądź to uciskające, bądź wreszcie ściągające bóle, pojawiające się w dołku podser-

cowym, które nieraz rozszerzając się obejmują całą okolicę żołądka, mogą promieniować do łopatek nawet. Bóle te zazwyczaj, przy najmniejszym dotyku wzmagają się, podczas gdy silny ucisk, skórczenie się przynosi ulgę. Nieraz i po jedzeniu samopoczucie lepsze, jest to w związku z zaburzeniem nerwów, dochodzących do organów trawiennych.

Przyczyny: newralgiczne bóle żołądka pochodzą zazwyczaj od wrzodu żołądka, raka, albo nieżytu (kataru żołądkowego), wreszcie na podłożu czysto nerwowym, zjawiają się bóle przy blednicy, histerji, neurastenji, tabesie, i artretyzmie.

Cuprum aceticum 3, silne, kurczowe bóle w żołądku i brzuchu. Wymioty, rozwolnienie.

Bismuthum subn. 3, przy przeważających nerwowych zaburzeniach przeważnie.

Belladonna 3, na skutek przeziębienia kurcze żołądka, z wyraźnemi odbijaniami.

Chamomilla 4D, gniotący ból, połączony z uczuciem trwogi, ulga przy skurczeniu się.

Colocynthidis 3, przy napadowo zjawiających się kurczach i odbijaniach.

Ignatia 3, przy zdenerwowaniu i promieniujących bólach, powodujących nieraz omdlenia.

KRWAWIENIA Z ŻOŁĄDKA (HAEMATEMESIS).

Trudno nieraz bez głębszego zbadania orjentować się skąd pochodzi krew, zjawiająca się w ustach. Pomijając sprawy jamy ustnej, należy stwierdzić, że należy odróżnić krew pochodzącą z płuc od krwi pochodzącej z żołądka.

Sposób wydzielania krwi	Krew pochodząca z żołądka	Krew pochodząca z płuc
	mdłości, wymioty, uczucie zimna w żołądku	przy kaszlu, ściskanie w piersiach, drapanie w krtani
kolor	ciemny	jasno-różowy
właściwości	skrzepnięta, bez piany	bez skrzepów, pienista
pozostałości pokarmowe	obecne	brak
plwocina	prawie czysta	kilka dni krwista
po krwawieniu: stolec	prawie czarny	zwykły
po krwawieniu: ciepłota	prawie nigdy niema	prawie z reguły obecna

Przyczyny krwawień żołądkowych: Wrzód żołądka i rak, uderzenie w okolice żołądka. Przerwanie okresu, zaburzenia w wątrobie i płucach, schorzenia naczyń krwionośnych.

Arnica 3, przy krwawieniach pochodzących na skutek uderzenia.

Cactus 3, uderzenia do głowy, ściskanie w przełyku, żołądku. Pulsowanie i ciężar w żołądku, twarde, ciemne stolce.

China 3, wskazana zwłaszcza po krwawieniu, po krwi skrzepłej i dużej bladości.

Millefolium 3, zwłaszcza przy krwawieniu przy upadku z wysokości.

Hamamelis 2D, prawie że nieodzowny, jako pierwszy środek przy krwawieniach.

CHOROBY KISZEK.

OSTRY NIEŻYT KISZEK (CATARRHUS INTESTINALIS).

Przyczyny: przeziębienie, spożycie zepsutego pożywienia, niedojrzałych owoców. Nagromadzenie mas kałowych w kiszkach; mogą również wywierać wpływ, zaburzenia atmosferyczne zwłaszcza latem. Zatrzymanie się miesiączkowania. Przypływ krwi do wątroby. U noworodków przy zmianie odżywiania.

Objawy: dreszcze, ból głowy, ogólne zniechęcenie; język obłożony, pragnienie, brak apetytu. Bóle i przelewanie w brzuchu, dość częste rozwolnienia, przeważnie w postaci rzadkiego stolca, zawierającego resztki pokarmowe, to będą typowe objawy dla stanu kataralnego kiszek cienkich.

Nieżyt grubej kiszki, która jak wiemy przebiega, jakby w formie podkowy, której wierzchołek sięga prawie do dołka podsercowego a podstawa (gdzie dwa końce) znajduje się z lewej i prawej strony pachwiny. Palenie w odbytnicy, pobudzenie na stolec, bóle przy oddawaniu stolca gałkowatego, czasem z krwią i śluzem.

Leczenie: w pierwszym rzędzie należy uregulować pożywienie, jadać przeważnie kaszki, kleiki na wodzie, jaja 3 minuty gotowane, bez białka, czerstwe pieczywo, sucharki. U noworodków odstawić całkowicie mleko, a dawać natomiast pożywienie składające się z łyżeczki od herbaty siemienia lnianego ew. owsianki gotowanej w szklance wody i osłodzonej cukrem mlecznym.

Aconitum 3, częste pozywy na stolec, małe wypróżnienia zielonawe, jak posiekane jarzyny. Czasem wodniste rozwolnienia, z bólami w odbytnicy i swędzeniem. Pragnienie.

Antimonium crudum 3, apetyt na kwasy i pikantne pożywienie, język obłożony białym nalotem, jak mleko, zgaga, mdłości, wymioty. W stolcu dużo śluzu. Czasem rozwolnienia, czasem uparta obstrukcja.

Arsenicum alb. 4, silne pragnienie, widok i zapach pożywienia powodują mdłości. Palenie w żołądku, kiszkach i odbytnicy. Rozwolnienia u gruźlików, anemicznych przy zatruciach. Rozwolnienie zjawia się zaraz po jedzeniu lub wypiciu. Zimne ciało.

Bryonia 3, suchość w ustach, pragnienie, gorzki smak. Uczucie kamienia po jedzeniu w żołądku i nadzwyczajna jego wrażliwość. Papkowate rozwolnienie, ostrej i drażniącej konsystencji. Rozwolnienia w lecie, zwłaszcza od owoców.

Calcium phosph. 3, kruczenie w brzuchu, odbijania, kwaśne odbijania, bóle przy próbach jedzenia, gorące, śluzowo-zielonkawe rozwolnienia.

Chamomilla 3, zgniłe odbijania, pocenie po jedzeniu. Żółty język i gorzki smak, cuchnące zielonkawe rozwolnienie, mające wygląd spinaku.

Colocynthidis 3, uczucie krajania, ściskania w brzuchu, zmuszającego do zgięcia do przodu, gorzki smak. Rozwolnienie podobne do żelatyny, czasem wodnisto-krwiste.

Dioscorea 3, silne bóle brzucha, promieniujące do wątroby i prawej piersi, przyczem chodzenie i pozycja stojąca przynoszą ulgę choremu. Żółtawe rozwolnienia ranne.

Dulcamara 3, rozwolnienie po siedzeniu na zimnych przedmiotach. Krający ból w okolicy pępka, wodnisto-śluzowe rozwolnienia, czasem krwiste.

Ipecac 3, język czysty, mdłości i wymioty bez przerwy, dyzenterja, pieniste rozwolnienia.

Mercurius dul. 3, zapalenie otrzewnej z wysiękiem, ślinotok, przykry zapach z ust, mdłości, przy stałym pobudzeniu rozwolnienie, skąpo krwiste.

Nux vom. 3, więcej parcia, niż stolca, rozwolnienie przy żółtaczce.

Pulsatilla 6, suchość w ustach, bez pragnienia, żółto obłożony język, przelewanie w brzuchu i rozwolnienie po tłuszczach i owocach, zwłaszcza u osobników skłonnych do płaczu i wrażliwych.

CHRONICZNY NIEŻYT KISZEK (CATARRHUS INTESTINALIS CHRONICUS).

Przyczyny: przejście ostrego nieżytu w katar chroniczny, następnie zastoj krwi w żyłach brzucha. U dzieci może być przyczyną niedostateczne odżywianie.

Objawy: u dorosłych stolce bywają więcej lub mniej wolne względnie może czasami zjawiać się obstrukcja, nieraz bardzo uparta. Główne więc objawy polegają przy chronicznym katarze, na zaburzeniach w oddawaniu stolca, które zawierają masy ciągnące się, szkliste, galaretowate, albo też zjawiają się stolce twarde, kulkowate. Nieraz stolec może odchodzić w dużych i długich masach oblepionych śluzem i wydalanych z intensywnym bólem.

Przy owrzodzeniach w jelitach (kiszkach) w stolcu znajdujemy krew. Mamy wreszcie wzdęcia brzucha, zwłaszcza po jedzeniu, świadczące, po większej części o słabej czynności kiszek.

Leczenie: również i tu djeta odgrywa pierwsze miejsce. Pokarmy tłuste, kwaśne, owoce, trudno strawne jarzyny, również i strączkowe, winny być usunięte z normalnego odżywiania. Dotyczy to również mącznych wyrobów i napojów alkoholowych. Można natomiast podawać chude mięso kurze lub cielęcinę, rybę, pure z kartofli, ryż,

kaszki drobne, owsianki. Mleko i jaja (tylko żółtko) o ile chory znosi.

Argentum nitr 6, apetyt na słodkie i ser. Bóle w brzuchu i gazy, pod lewym łukiem żebrowym. Rozwolnienie, jak posiekany szpinak, zaraz po jedzeniu.

Calcium carbonicum 3, apetyt na jaja i rzeczy niestrawne, poczem występują wodniste rozwolnienia, cuchnące. Kwaśne odbijania i wymioty.

Carbo veg. 6, przy nadmiernej ilości gazów, paleniu w żołądku i uczuciu pustki, czego pożywienie nie usuwa. Przy rozwolnieniu bolesność w kiszce stolcowej.

Mercurius sol. 3, silne bóle w okolicy pępka, pocenie. Bolesne, krwisto-śluzowe stolce.

Natrium sulf. 3, brunatnawy nalot na języku, zgaga, bóle w wątrobie, rozwolnienia.

Pulsatilla 6, jak przy ostrym nieżycie.

Rhus Tox. 3, gorzki smak, po jedzeniu mdłości, wzdęcia. Pieniste i bolesne rozwolnienia. Przelewania w brzuchu, z ulgą przy chodzeniu.

Rheum 3, śluzowo-pieniste, ciemne stolce, zwłaszcza u skrofulicznych, czasem stolce twarde, poczem zjawiają się bóle.

Phosphorus 6, brak bólu, przy osłabiającym rozwolnieniu, zwyrodnienie tłuszczowe wątroby, przy chronicznych rozwolnieniach (ropnych).

BÓLE BRZUCHA (KOLKA) (COLICA).

Pod wyrażeniem „kolka brzuszna" rozumiemy silne bóle, zmuszające wprost do zgięcia się, które mogą być charakteru gniotącego, ściągającego, krającego lub t. p. i występować w rodzaju ataków.

P r z y c z y n y: Spożycie ostrych, lub nadpsutych pokarmów, gorących płynów. Zchorzenia płciowych organów kobiecych. U kobiet często przed perjodem i przed wystąpieniem krwawienia hemorroidalnego Silne stany przeziębienia.

L e c z e n i e: Chamomilla 3D, bóle brzucha jako na-

stępstwo zdenerwowania, bóle newralgiczne; szczególniej wskazana u dzieci, przy silnej kolce i gazach rozpierających.

Colocynthis 4D, silne bóle brzucha, z ulgą od ucisku na brzuch i przy zgięciu nóg.

Dioscorea vil 4D, ból brzucha zaczyna się w okolicy pępka, promieniuje na cały brzuch i kończyny, przyczem ból wzmaga się przy zgięciu kolan (w przeciwieństwie do colocynthus), a uspakaja się przy wyprostowanych nogach i ciele.

Magnesia phosphorica 3, bóle kurczowe w brzuchu, przyczem okłady ciepłe przynoszą ulgę.

Plumbum 3, bóle brzucha połączone z wciąganiem brzucha do wewnątrz, przy silnej obstrukcji.

Staphysagria 4D, przy bólach brzucha u dzieci, u których zęby czernieją i psują się.

Veratrum alb. 3, silne bóle w brzuchu zmuszające do zgięcia się, lecz chory by sprawić sobie ulgę spaceruje, albo wypręża i ma zimny pot na czole.

Zaznaczyć jednak należy, że przedewszystkiem należy wynaleść przyczynę tego bólu, i przy gwałtownych napadach podawać nawet odpowiednio dobrany lek co 15 minut.

CHRONICZNA OBSTRUKCJA (OBSTRUCTIO ALVI CHRONICA).

P r z y c z y n y: Odżywianie nieodpowiednie, przewaga mięsa i wogóle rzeczy trudno strawnych. Niedostateczne wydzielanie soków trawiennych. Schorzenia żołądka i kiszek, wreszcie ucisk na żołądek sąsiednich organów, zwłaszcza u kobiet (guzy organów rodnych i t. p.).

O b j a w y: Powszechnie znane, polegające na niemożności oddawania stolca, który wtedy zjawia się raz na 2—3 dni a czasem i dłużej, nieraz do tygodnia.

L e c z e n i e: Moment nerwowy, przy zaparciu stolca należy w pierwszym rzędzie brać pod uwagę, następnie spożywać mało mięsa, najwyżej 1 raz dziennie, odżywiać

się przeważnie jarzynami. Dobrze jest wypić na noc szklankę ciepłej wody, ew. przyrządzić sobie napój wieczorem w sposób następujący: do szklanki gorącej wody wsypuje się łyżkę lub łyżeczkę lnianego siemienia i rano nie podgrzewając zamieszawszy wypija się. Nieraz pomaga przykładanie gorących kompresów na okolicę odbytnicy lub nasiadówki ciepłe. Dobrze robi chleb razowy, zwłaszcza z miodem, pierniki.

Alumina 12, suchość błon śluzowych; nawet miękki stolec wymaga dość dużego wysiłku.

Bryonia 3, stolce suche, ciemne, zapieczone, brak pozywu na stolec.

Graphites 6, brak chęci na stolec; stolce duże, twarde, nieraz w małych kawałkach, połączonych i otoczonych śluzem. Zjawiają się przytem bóle w odbytnicy, pochodzące od egzemy odbytu, lub pęknięcia naskórka.

Hydratis 2D, najlepiej Θ (tej ostatniej dawki bez recepty lekarza nie można uzyskać), skuteczność tego środka polega, na działaniu na wątrobę. B. dobry środek.

Lycopodium 6, przy chronicznych schorzeniach wątroby, dużej ilości gazów. Często przy obstrukcji atonicznej (atonja kiszek — zwiotczenie, bezsilność, brak napięcia nerwów). Częste pozywy na stolec, bez rezultatu, zwłaszcza u dzieci i starców.

Nux vomica 3, przy obstrukcji spazmatycznej, (kurczowej) polegającej na nadmiernym skórczu mięśniówki jelit. Częste fałszywe parcie na stolec, u osobników przeważnie szczuplejszych, nerwowych, niezmiernie pobudliwych z objawami hemoroidów.

Opium 6, atonja kompletna kiszek, brak jakiejkolwiek chęci do oddania stolca, który gdy odchodzi, robi wrażenie kulek twardych i czarnych. Wskazany głównie po operacjach kiszek, i przy zbieraniu się kału w kiszkach. U starców, przy długim leżeniu.

Plumbum 6, obstrukcja nerwowa, spazmatyczna z silnemi bólami, i wciąganiem brzucha. Stolce twarde, w kawałkach czarne, z wyraźnym parciem i kurczem odbytu, bóle w całym brzuchu.

Silicea 3, stolec, wypuszczony do połowy, na skutek spazmu odbytnicy, wraca z powrotem; znajduje częste zastosowanie u dzieci.

Sulfur 4D, chęć na stolec bez rezultatu, z pieczeniem i paleniem w odbytnicy. Stolce duże, bolesne, twarde, wysuszone. Często obstrukcja na przemian z rozwolnieniem. Egzema.

Veratrum alb 3, obstrukcja silna, stolce bardzo duże, przy których trzeba nadzwyczajnego wysiłku dla wydalenia. Chory po takim stolcu czuje się wyczerpanym, nieraz mdleje, pokrywa się zimnym potem.

ZAPALENIE OTRZEWNEJ (PERITONITIS).

P r z y c z y n y: przeważnie na skutek przejścia sprawy zapalnej względnie zakaźnej z organów sąsiednich (zapalenie wyrostka robaczkowego, schorzenia organów płciowych u kobiet, poronienie), rzadziej może być przyczyną uraz w brzuch.

O b j a w y: nadzwyczaj silne bóle w brzuchu, przeważnie w dole, nadzwyczajna bolesność dotykowa, zwłaszcza przy odrywaniu ręki, wysoka ciepłota, dreszcze. Czasem wymioty, sucha gorąca skóra, silne pragnienie. Brzuch wzdęty, przeważnie obstrukcja.

L e c z e n i e: zewnętrznie należy stosować okłady z lodu na miejsce podejrzane. Możliwie wstrzymać się od pokarmów, używać tylko nieznaczne ilości kleiku, herbaty. Podane środki poniżej, mogą być również stosowane przy zapaleniu wyrostka robaczkowego.

Aconitum 3, wskazany tylko w początkach, brzuch gorący, napięty, wzdęty, pragnienie, wstrząsające dreszcze. Silna wrażliwość dotykowa, pragnienie, trwoga, wymioty, senność.

Apis 3, chroniczne zapalenie otrzewnej, ciastowaty obrzęk brzucha. Wysięk w brzuchu i duża jego wrażliwość, brak pragnienia, apetyt na mleko, wymioty po jedzeniu, schorzenia kobiece.

Atropinum sulph. 3, suchość w gardle, niemożność wprost łykania, silne bóle, wymioty po jedzeniu.

Belladonna 3, nadzwyczajna wrażliwość brzucha, dotknięcie łóżka sprawia ból; zakaźne zapalenie otrzewnej. Pragnienie na zimną wodę. Wzdęcie brzucha, wymioty, niepokój.

Bryonia 3, suche i wysiękowe zapalenie, pragnienie, suchość, rozwolnienie lub obstrukcja.

Cantharis 4, brzuch b. wzdęty i wrażliwy, bolesny, pieczenie i krajanie jakby nożem. Ascites (płyn w brzuchu). Pragnienie, pocieranie sprawia ulgę. Krwawe rozwolnienie.

Colocynthis 3, silne bóle w brzuchu, zmuszające do zginania się we dwoje i do uciskania brzucha. Gorzki smak w ustach. Ciepłe okłady przynoszą ulgę.

Ferr. phosph. 3, stany ostre lub podostre, twarz nabrzmiała. Tętno miękkie, dość słabe. Ruchy pogarszają, zimno sprawia ulgę. Wodniste rozwolnienia.

Lachesis 6, septyczne zakażenie. Brzuch gorący i b. wrażliwy. Tworzenie się ropy w brzuchu. Stany zamroczenia. Nogi lodowate, gorące uderzenia, gorący pot.

Mercurius cor. 3, brzuch wzdęty, bardzo wrażliwy na najmniejszy dotyk; wymioty bez przerwy prawie, żółtawemi masami. Przy bólach krających następuje wypróżnienie cuchnące. Parcie bez przerwy, obfite poty, nie przynoszące ulgi. Powierzchnia ciała zimna.

Veratrum album 3, wymioty, rozwolnienie, uczucie głodu. Twarz zapadnięta. Straszny wprost ból w brzuchu. Wodniste, osłabiające rozwolnienia. Zimny, lepiący pot.

WODA W BRZUCHU (ASCITES).

P r z y c z y n y: schorzenia nerek, serca i wątroby. Guzy w brzuchu, uciskające na naczynia krwionośne. Zaburzenia w płucach. Czasem przy przeziębieniu w szkarlatynie. Zmiany we krwi.

O b j a w y: w początkach trudno zauważyć cierpienie, jednakże w miarę przybywania płynu w brzuchu powstaje uczucie pełności i utrudnienie oddechu. Brzuch jest b. uwypuklony, przyczem przy leczeniu na boku płyn przesuwa się na tą samą stronę. Przepona i wątroba jak rów-

nież i pozostałe narządy jamy brzusznej zostają uciśnięte, przez co powstaje ucisk na płuca i utrudnienie oddechu, bicie serca i zawroty. Wydzielanie moczu zmniejsza się wydatnie, mocz ciemny, rozwolnienie.

Leczenie: w pierwszym rzędzie zapisując odpowiedni środek, należy kierować się głównie przyczyną która spowodowała płyn w brzuchu, pod tym kątem podamy środki lecznicze.

Przy schorzeniach płuc: *Arsenicum* 3, *Digitalis* 3D i *Kalium carbonicum* 3D, przy silnym upadku sił, uczuciu ściskania w piersiach i zmniejszeniu się ilości wydalanego moczu.

Przy schorzeniach serca: *Digitalis* 3D, *Cactus* 3D i *Apocynum cannabinum* 3D, gdy mamy obrzęki ogólne, również i na nogach, a moczu mało się wydziela. Również możemy dawać *Adonis ver* 2D, i *Kalium carbonicum* 3D.

Przy schorzeniach nerek: *Apis* 3, *Acidum aceticum* 3D, *Coccus cacti* 3D, *Hepar sulf* 3.

Przy schorzeniach wątroby: *Aurum muraticum* 3, *Chelidonium* 3D, *Apocyn cann.* 2D, *Mercurius sol.* 3, *Lycopodium.* 3.

Przy schorzeniach krwi: *Chininum arsen* 3, przy utracie soków (krwawienie) zatrzymaniu moczu.

HEMOROIDY.

Pod tą nazwą rozumiemy, rozszerzenie i występowanie na zewnątrz żył odbytniczych, czemu zwykle towarzyszy nieżyt błony śluzowej odbytnicy.

Przyczyny: Nagromadzenie kału w odbytnicy, schorzenia wątroby, serca i płuc. Wreszcie przyczyny utrudniające normalny odpływ krwi z żył odbytniczych. Siedzący tryb życia.

Objawy: Większe lub mniejsze pętle sinawe w odbytnicy, które łatwo występują nazewnątrz, zwłaszcza przy twardym stolcu, przy którym zjawia się śluz i krwawienie. Prócz tego chory odczuwa ból w krzyżu i dole brzucha, swędzenie i pieczenie w odbytnicy. Często powtarzają się krwawienia, które nawet mają korzystny wpływ na chore-

go, gdyż często przy zaniku jego pojawiają się bóle głowy, zawroty i t. p.

Leczenie: Unikać w pożywieniu wszelkich ostrych rzeczy, jak również i trudno strawnych. Nasiadówki, należy dbać o regularne wypróżnienia. Odżywiać się jarzynami i t. p.

Aesculus hippocastanum 3D, przekrwienie wątroby, przejawiające się uczuciem ciężaru w prawym podżebrzu. Ciemno różowe hemoroidy. Uczucie bolesnego pieczenia w odbycie. Mało krwawiące hemoroidy.

Acidum phosphoricum 3D, krwawiące hemoroidy, z silnym bólem przy siedzeniu.

Collinsonia can. 3, przeważnie krwawiące hemoroidy, przy silnej obstrukcji, swędzeniu.

Hamamelis vir. 3, silnie krwawiące hemoroidy, bolesne pulsowanie w odbytnicy.

Lycopodium 6, bolesne i wrażliwe na dotyk hemoroidy, łatwo krwawią, obstrukcja.

Natr. mur. 3, kłujący ból, wyciek z odbytnicy, wypryski.

Nux vom 3, osobnicy nerwowi, obstrukcja przy fałszywym parciu. Pieczenie i kłucie w odbytnicy, hemoroidy przeważnie zlewające się ze sobą.

Paeonia 3, odbytnica obrzęknięta, swędząca, hemoroidy, pęknięcia odbytu, pieczenie po stolcu.

Podophyllum 3, hemoroidy przy wypadaniu odbytnicy, rozwolnienie lub zaparcie.

Thlapsia Bursa Past. 3D, krwawiące hemoroidy, utrudnione stolce, rozwolnienia.

SCHORZENIA WĄTROBY

ZAPALENIE WĄTROBY (HEPATITIS)

Przyczyny: Uraz zewnętrzny okolicy wątroby. Przejście zakażenia z sąsiedniej otrzewnej. Sztuczne przerywanie perjodów, jak również utrudniony odpływ krwi z wątroby.

Objawy: Zapalenie może różnie przebiegać, ogranicza się jednak przeważnie do stanu zapalnego błony pokrywającej wątrobę. Zjawiają się wtedy charakterystyczne bóle w prawym podrzebrzu, promieniujące do prawej brodawki sutkowej, bóle te wzmagają się przy ucisku i ruchach oddechowych i mogą rozprzestrzeniać się aż do prawej łopatki. Wątroba wyraźnie obrzęknięta, przeważnie jest żółte zabarwienie ciała i rogówek oczu, mdłości, stolce nieprawidłowe, cuchnące, czasem gorączka, bóle głowy dość silne nieraz. Oprócz tych spraw, występują schorzenia samej tkanki wątrobowej, przewodów żółciowych, pęcherzyka, rozgałęzień żylnych, które mogą się charakteryzować bądź to powiększeniem ,stwardnieniem, zanikiem, czy też zwyrodnieniem wątroby tłuszczowym lub innem; wreszcie rak wątroby — jednakże te sprawy trudno opisywać, gdyż ze względu na dość skomplikowaną sprawę nie nadają się te cierpienia do opisu popularnego.

Leczenie: *Aconitum* 3, przy zapaleniu wątroby w samych początkach.

Arsenicum alb. 6, żółtaczka, stwardnienie w prawym podżebrzu z palącym bólem promieniującym do żołądka, zewnętrzny ucisk wzmaga bolesność. Rak i zwyrodnienia wątroby.

Belladonna 3, zapalenie wątroby, ropień, silne bóle promieniujące do łopatki prawej i szyi.

Bryonia 3, kłucie w wątrobie, suchość w ustach, zropienie wątroby i pęcherzyka.

Carduus mar. 2, uczucie pełności w prawym podżebrzu, gorączka i dreszcze podczas żółtaczki. Zanik wątroby i zbieranie się płynu w brzuchu.

Mercurius sol. 3, owrzodzenia wątroby, nacieczenie, zapalenie wątroby i woreczka żółciowego. Język brudno żółty z wyciskami zębów.

Phosphor 6, żółty zanik wątroby, intensywna żółtaczka, rak wątroby, przekrwienie, zwyrodnienie tłuszczowe. Ostre kłujące bóle w brzuchu. Kwaśny smak i odbijania. Uczucie głodu zaraz po jedzeniu. Żółte plamy na brzuchu. Rozwolnienia.

Podophyllum 3, chroniczne zapalenie wątroby z żółtaczką, zawroty i bóle głowy. Twarz gorąca, gorzki smak, biało-żółty język z wyciskami zębów. Kwaśne odbijania, przelewanie.

Sulfur 3, przerost wątroby, przejawiający się kłuciem i tępemi bólami. Guzy wątroby.

D j e t a: należy unikać napojów alkoholowych, przypraw korzennych i soli, odżywiać się przeważnie jarzynami.

ŻÓŁTACZKA (ICTERUS).

P r z y c z y n y: schorzenia wątroby i przewodów wątrobowych łącznie z pęcherzykiem żółciowym. Zmartwienie, powodujące nadmierne napięcie w organizmie, sprawy utrudniające normalny odpływ żółci do dwunastnicy, wreszcie rozkład krwi.

O b j a w y: Rozwija się żółtaczka na całym ciele i na rogówkach oczu, powodująca często swędzenie skóry i zwolnienie tętna. Zupełny brak apetytu, język obłożony i uczucie pełności w żołądku. Mocz staje się ciemno brązowy i tworzy się na nim przy wstrząsaniu żółta piana. Wypróżnienia twarde, bezbarwne i kulkowate, prawie stała obstrukcja i obfite gazy.

L e c z e n i e: *Arsenicum alb* 3, wątroba powiększona, bolesna, zwłaszcza u alkoholików, rak żołądka i wątroby. Uczucie palenia jak od rozpalonych węgli, pragnienie, wymioty.

Bryonia 3, okolica wątroby napięta i bolesna, ciepłota powiększona, pieczenie kłucie, pogorszenie przy ucisku i kaszlu, gorzki smak, rozwolnienie śluzowe.

Berberis, jak przy kamicy.

Carduus marianus, Ceanothus, Chamomilla, Chelidonium jak przy kamicy, również jak *Merc sol.*

Phosphor patrz zapalenie wątroby.

Podophyllum jak przy kamicy.

X KONGRES HOMEOPATYCZNY MIĘDZYNARODOWY

Odbędzie się w Paryżu między 25 a 29 sierpnia 1932 r. Zorganizowany przez francuskie Towarzystwo Homeopatyczne pod patronatem MIĘDZYNARODOWEJ LIGI HOMEOPATYCZNEJ

PROGRAM TYMCZASOWY:

Pierwszy dzień: (25 lipca). Przyjęcie członków kongresu w sali: Cercle de Jena, (Avenue de Jena Nr. 10, Paris); godz. 10. Posiedzenie ogólne inauguracyjne kongresu. Przemowa prezesa d-ra le Tellier; godz. 10.30. Mowa dra Pagès, docenta Fakultetu w Montpellier: „Jak zostałem Homeopatą?"; godz. 2. p. p. Dr. Pichet: Badania fizyczne i farmakologiczne wysokich rozcieńczeń. Komunikaty d-rów Ronny-Baudry, Naupy, Turenne-Rouy; godz. 9 w. Odczyt publiczny w Sorbonie (amfiteatr Turgot) d-ra Allendy z Paryża, prezesa francuskiego Towarzystwa Homeopatycznego i Towarzystwa Psycho-analitycznego. Temat: „Zdrowie".

Drugi dzień: (26 lipca). Dr. Lathoud z Ljonu: Leczenie chorób sercowych metodą homeopatyczną; godz. 2 p. p. Dr. Martigny: Stosunek biologji do Homeopatji. Dr. Pretet; wieczór. Wycieczka „Paris-Soir".

Trzeci dzień: (27 lipca). Posiedzenie poświęcone calkowicie Międzynarodowej Lidze Homeopatycznej. Komunikaty członków. Położenie Homeopatji w świecie. Przegląd statutów; po południu: Oglądanie pomników Paryża. Wyjście z hotelu: 1.30 p. p. Łuk tryumfalny (pomnik nieznanego żołnierza) Trocadero. Wieża Eiffel. Inwalidzi (grób Napoleona), dzielnica Łacińska, S-te Chapelle. Notre-Dame, ratusz (przyjęcie), bastylja, cmentarz Pere-Lachaise (grób Hahnemann'a), powrót przez Montrmartre, kościól Sacrè Coeur, wielkie bulwary. Opera, plac Zgody i Aleje Champs Elysées.

Czwarty dzień: (28 lipca). Obydwa posiedzenia przeznaczone dla rozpraw naukowych; godz. 8.30 w. Uczta koleżeńska.

Piąty dzień: (29 lipca). Zwiedzanie klinik i szpitali homeopatycznych. Apteka na ul. Blangui. Szpital Leona Beland (7 rue Texel). Szpital Ś-go Jakóba (37 rue des Volontaires); godz. 11 w. Zamknięcie kongresu. Wycieczka do Versailles.

Hotele polecone członkom kongresu: hotel California. Cena dziennie 75 fr., hotel Madisson. Cena dziennie 48 fr.

Wpis na kongres (łącznie z ucztą) 250 fr.

ODZNACZENIE LEKARZA HOMEOPATY.

Dr. John Weir z Londynu, nadworny lekarz Księcia Walji i Królowej Norwegji został mianowany Komandorem Orderu Wiktorji.

Wysoki ten order nadaje prawo tytułu „Sir" Sir. Dr. Med. John Weir jest homeopotą i członkiem międzynarodowej Ligi Homeopatów.

DRUK. R. OLESIŃSKI, W. MERKEL I S-KA, WARSZAWA, CHŁODNA 37. TEL. 669-46.